Vestitorul Ortodoxiei

ANUL IX - NR. 189
1-15 OCTOMBRIE 1997

PERIODIC DE INFORMAŢIE BISERICEASCĂ, TEOLOGIE ŞI SPIRITUALITATE AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Vizita în România şi acordarea titlului de Doctor honoris causa Sanctităţii Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic

Mânăstirea Neamţ
Scurt istoric

Mânăstirea Neamţ se află situată la 15 km NV de Cetatea Neamţului, pe valea pârâului Nemţişor, la altitudinea de 450-460 m şi este considerată cea mai veche şi însemnată aşezare monahală din Moldova. Cea dintâi biserică de zid a fost înălţată de domnitorul Petru Muşat (1375-1391) pe locul unui vechi schit de lemn; turnul-clopotniţă, cu frumosul său gang boltit, este construit la bază din vremea lui Alexandru cel Bun pe la începutul secolului al XV-lea, iar biserica actuală cu hramul "Înălţarea Domnului" este zidită de Ştefan cel Mare şi Sfânt între anii 1485-1497, după cum atestă documentele şi pisania aflată deasupra uşii de intrare.

Această biserică este cea mai mare şi cea mai expresivă dintre toate ctitoriile lui Ştefan cel Mare, cel mai interesant şi reprezentativ monument al arhitecturii moldoveneşti din secolul al XV-lea, atât ca plan şi structură interioară, cât şi ca mod de decorare a faţadelor. Meşterul care a zidit-o a ştiut să combine în mod unitar elementele mai valoroase ale realizărilor anterioare, alăturând naosului treflat al bisericii de tipul "Sf. Gheorghe" din Hârlău, pronaosul cu două cupole de tipul celor folosite la biserica "Sf. Ioan" din Piatra Neamţ.

Planul bisericii lui Ştefan Voievod, prin introducerea camerei mormintelor între naos şi pronaos şi prin adăugarea unui pridvor pe latura de vest, stabileşte tipul clasic al bisericii de mânăstire care va fi preluat în secolele următoare. În planul original s-a adăugat pe latura de sud a absidei altarului în timpul lui Iliaş Vodă "Clisiarniţa" pe la 1550.

Decoraţia exterioară a bisericii consacră stilul moldovenesc rezultat din îmbinarea elementelor bizantine (ceramica smălţuită) şi gotice (ancadramentele de uşi şi ferestre, contraforturile), adaptate fondului autohton.

Pictura interioară marchează două etape distincte: în altar, naos şi camera mormintelor ea aparţine epocii lui Ştefan cel Mare, cea din pronaos şi pridvor aparţinând stilului din vremea lui Petru Rareş (sec. XVI). Întreg ansamblul pictural din biserică şi portalul turnului-clopotniţă a fost repictat culoare peste culoare în anul 1830.

Mânăstirea Neamţ a fost de asemenea un important centru cultural şi artistic. Începând cu secolul al XV-lea a fost înfiinţată o şcoală de caligrafi şi miniaturişti, dintre care o figură de seamă a fost cea a monahului Gavriil Uric care a scris pe pergament cu remarcabile miniaturi *Tetraevanghelul de la 1429*, originalul găsindu-se la Oxford. Aici s-au format cei doi cronicari, Macarie şi Eftimie, care au scris cronicile Ţării Moldovei pe vremea lui Petru Rareş şi Alexandru Lăpuşneanu din secolul al XVI-lea. Din această mânăstire s-au ridicat mulţi cărturari, promotori ai culturii naţionale, călugări învăţaţi, care au cinstit scaunele vlădiceşti.

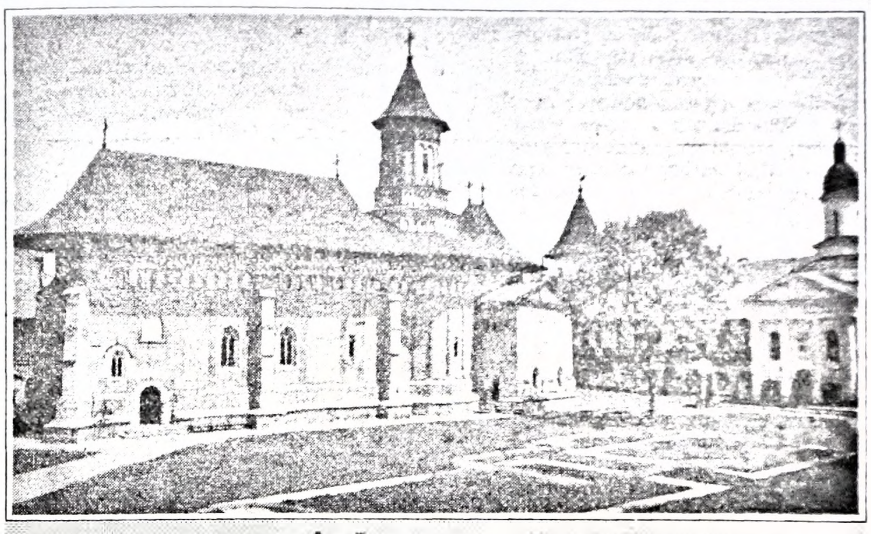

MÂNĂSTIREA NEAMŢ

Biserica "Înălţarea Domnului", ctitorie a domnitorului Ştefan cel Mare şi Sfânt, construită la sfârşitul secolului al XV - lea

La începutul secolului al XIX-lea ia fiinţă şi o tipografie care a editat multe cărţi într-o grafică superioară, printre care Evanghelia de la 1821, o frumoasă operă de artă.

Ca şi celelalte vechi şi importante aşezăminte mânăstireşti din ţara noastră, Mânăstirea Neamţ a posedat un bogat tezaur de obiecte artistice bisericeşti lucrate de călugări: icoane, sfeşnice, potire, sculpturi în lemn, ţesături ş.a., toate de o mare valoare artistică. Dintre acestea trebuie menţionată icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni, având pe revers icoana Sfântului Gheorghe, dăruită de împăratul bizantin Ioan al VIII-lea Paleologul lui Alexandru cel Bun la începutul secolului al XV-lea. Icoana a fost pictată în secolul al VII-lea (665) şi ferecată în argint şi aur în timpul domniei lui Mihai Sturza (1844-1845).

La etajul laturii de sud-vest a incintei se află biblioteca mânăstirii, care deţine peste 16 000 de volume, manuscrise şi cărţi în limba română şi în alte limbi străine, precum şi un muzeu ce conţine o valoroasă colecţie de obiecte bisericeşti, dintre care se disting *Catapeteasma* din secolul al XVII- lea, care a aparţinut paraclisului Cetăţii Neamţului, tipografia veche, Evangheliarele ş.a.

Între anii 1954-1961, Mânăstirea Neamţ a fost restaurată sub grija *Direcţiei monumentelor istorice* în colaborare cu Departamentul Cultelor şi Mitropolia Moldovei şi Sucevei-Iaşi.

Noi posturi de preoţi în armata română

În lumina prevederilor *"Protocolului cu privire la organizarea şi desfăşurarea asistenţei religioase în Armata Română"*, în conformitate cu hotărârile Sfântului Sinod nr. 5211/1996 şi nr. 5995/1997 şi ca urmare a înţelegerii intervenită între Patriarhia Română şi Ministerul Apărării Naţionale, se va organiza un nou examen de selecţionare pentru ocuparea unor posturi de preoţi în armată, în cursul lunii noiembrie 1997.

Preoţii care doresc să se înscrie la acest examen de selecţionare şi care vor fi recomandaţi de Patriarhii locului vor trebui să [illegible] în teologie cu media peste 7, [illegible] sănătate bună şi vârsta de cel mult 40 de ani şi să se bucure de prestigiu în Biserică şi societate.

Informaţii privind completarea dosarului de candidare şi posturile scoase la concurs se vor solicita de preoţii interesaţi de la Centrele Eparhiale de care aparţin sau de la Cancelaria Sf. Sinod (tel. 01 337 08 30 sau 337 08 37).

Tematica şi bibliografia pentru pregătirea în vederea participării la examen au fost publicate în periodicul "Vestitorul Ortodoxiei", anul III, nr. 149/16-31 ianuarie 1996, p. 2 şi 7.

Data limită pentru trimiterea de către Centrele Eparhiale la Cancelaria Sf. Sinod a dosarelor de candidare a preoţilor recomandaţi este 5 noiembrie 1997.

Cancelaria Sf. Sinod

Duhul ortodox

Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic
Discurs cu prilejul primirii titlului de Doctor Honoris Causa al Facultăţii de Teologie a Universităţii "Al. I. Cuza" din Iaşi - 15 oct. 1997

Ori de câte ori este cinstit în persoana Smereniei Noastre Tronul Ecumenic, suntem stăpâniţi de sentimente amestecate. Pe de o parte, de bucurie pentru recunoaşterea slujirii îndelungate pe care Patriarhia Ecumenică, cu harul lui Dumnezeu a împlinit-o în întreaga ortodoxie şi, pe de altă parte, de nelinişte, ca nu cumva cinstea aceasta să fie înţeleasă ca adresată persoanelor, deşi ea aparţine celui care dăruieşte acestora voinţă şi putere, adică Domnului nostru Iisus Hristos şi Bisericii Sale Ortodoxe, care constituie un singur trup cu mai multe mădulare.

Primind aşadar, această distincţie de înaltă cinste, acordată Smereniei Noastre, titlul de *Doctor honoris causa* al Facultăţii de Teologie a Universităţii din Iaşi, considerăm a fi de la sine înţeles că în persoana noastră este cinstită istorie de aproape două mii de ani a Patriarhiei Ecumenice şi Cel care de a lungul atâtor secole a păstrat-o în viaţă, uneori în condiţii grele. Prea Înaltul Ziditorul al tuturor, Dumnezeu Tatăl, prin Fiul, în Duhul Sfânt. De aceea, exprimăm mulţumirile noastre, mai întâi bunătăţii Dumnezeului nostru Cel în Treime, Cel care ne-a dăruit bucuria recunoaşterii în acelaşi duh frăţesc a lucrării Sale mântuitoare, şi, în al doilea rând, tuturor membrilor Corpului profesoral, care, prin hotărârea lor ne-au adus în acest loc al cunoaşterii, pentru ca să petrecem frăţeşte în acelaşi duh. Primim de asemenea cu mulţumire şi plăcere cuvintele frumoase rostite aici şi adresate Smereniei Noastre, în legătură cu persoana noastră sau cu Patriarhia Ecumenică.

Deoarece m-am referit la petrecerea frăţească în acelaşi duh, să facem în continuare o vedere împreună căruia duh îi aparţinem noi şi în ce duh suntem şi petrecem împreună frăţeşte. Este bine cunoscut că există mai multe feluri de duhuri şi că noi dorim să fim purtătorii Duhului Ortodoxiei, să fim inspiraţi şi îndrumaţi de acesta. Este, de asemenea, cunoscut că multe din aceste duhuri se prezintă în veşmânt ortodox, pentru a ne îndupleca să le primim ca fiind ale noastre, deşi în fond ele exprimă o stare de îndepărtare de la adevărata viaţă ortodoxă. De aceea şi Sf. Scriptură ne îndeamnă în repetate rânduri să nu credem orice duh (1 Ioan 4, 1), ci să le încercăm pe toate şi să păstrăm ceea ce este bun (1 Tim. 5, 21).

urmare în pagina 4 - 5

Trachonerul

Pr. dr. Constantin COMAN

Strădanii la temeluirea Bibliotecii Sfântului Sinod

continuare din numărul trecut

Aşa a început truda adunării şi aducerii cărţilor la noua bibliotecă. Patriarhul Justinian a poruncit să se strângă din Palatul Patriarhiei Române şi de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti lăzi cu cărţi şi cu reviste, care să fie aduse la noua sa ctitorie de la Mănăstirea Antim. Este, aici, vrednic a se pomeni că, printre multe altele, am primit şi seria veche a revistei Biserica Ortodoxă Română, apărută de la 1879 încoace. Acestor colecţii de carte dintru început se adăugau treptat pachete mari cu cărţi din străinătate, şi care se aflau depozitate la Palatul Patriarhal, şi pe care eu aveam să le cercetez şi să le aşez în bună rânduială la noua Bibliotecă a Sfântului Sinod. Toate aceste colete cu cărţi purtau înscrisul absurd şi de tristă amintire: "*Fond interzis*", de parcă ar fi vrut să-ţi asuprească mintea cu o lege nouă şi fără noimă, după care o carte este scrisă şi tipărită numai pentru a nu-ţi fi îngăduit să o citeşti!... Această lege fără temei, neîndreptăţită şi păgubitoare se aplica, însă, şi câtorva dintre profesorii noştri de seamă ai Facultăţii de Teologie, precum părintele profesor Dumitru Stăniloae, profesorul Nicolae Chiţescu, sau profesorul Teodor M. Popescu; ei aveau, deci, putinţă să se bucure şi să preţuiască comorile de aleasă cultură teologică strânsă în cărţile ce veneau să sporească zestrea noii Biblioteci a Sfântului Sinod şi la care nimeni în afară de ei nu aveau îngăduinţă să ajungă.

Deoarece, aşa cum am zis mai înainte, Prea Fericitul Patriarh Justinian îmi încredinţase mie treburile de alcătuire, întocmire şi bună rânduială ale Bibliotecii Sfântului Sinod, eu am trudit, astfel aici, din octombrie 1958, adică întocmai de la data înfiinţării ei, până la 13 martie 1959, când, la lăsatul serii, am fost ridicat de securitate şi, ca mulţi alţi slujitori ai sfintelor altare şi smeriţi închinători în veşminte preoţeşti ai Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, am fost întemniţat în închisorile comuniste, cu osândă că am avut legături cu mişcarea legionară şi pentru duşmănie de clasă. Aveam să stau astfel robit prin ocnele "eroicului partid al clasei muncitoare" până în anul 1964, când am fost lăsat slobod. Sunt fericit să spun acum că Atotţiitorul Părintele nostru Dumnezeu m-a împodobit pe mine, nevrednicul robul Lui, cu slăvita încercare şi mustrare a acestor ani de temniţă grea, pe care i-am trecut cu îndelungă răbdare, îndurare a răului şi părtăşie cu fraţii mei de robie, mărturisindu-L împreună, pe Domnul nostru Fiul Unul Născut. Dacă îmi este îngăduit să arunc azi înapoi o privire peste viaţa mea trecută - văzându-mă, la treisprezece ani, monah la sfânta Mănăstire Cheia, al cărei stareţ am fost apoi ani de-a rândul şi al cărei stareţ din afară mai sunt încă, după aceea, între 1932 şi 1940, elev la Seminarul Teologic de la sfânta Mănăstire Cernica, şi între 1940 şi 1944 student desluşitor al ştiinţelor teologice la Institutul Teologic din Bucureşti, şi mai departe preot, apoi spiritual al Institutului Teologic, protosinghel şi, din 1956, arhimandrit - ei bine, îmi este limpede că toată această pământească petrecută viaţă a mea mi-a fost dăruită de Atotputernicul pentru a fi luminată de negrăita fericire a mărturisirii lui Hristos în vremea acelor ani de robie prin temniţele comuniste, când nu am vorbit niciodată întru deznădejdea duhului meu şi nici nu am plâns vreodată întru amărăciunea minţii mele, ci am spus că Elifaz: "Fericit este omul pe care Dumnezeu îl mustră".

Dar întorcându-mă iar la ceea ce am a zice mai departe despre temeiurile Bibliotecii Sfântului Sinod, unde Prea Fericitul Patriarh Justinian mă hărăzise dintru început la osteneala punerii în bună rânduială, trebuie să adaug că, în anii robiei mele, corabia bibliotecii fusese dusă înainte de eminentul profesor Dumitru Fecioru, pe atunci şi consilier la Departamentul de relaţii externe al Patriarhiei Române. El a avut bucuria să vadă în anul 1960, înfăptuindu-se proiectul de mobilier al arhitectului Dumitru Berechet, desăvârşit cu bun meşteşug şi pricepere în atelierele patriarhale. Cine nu ştie azi dulapurile masive din lemn negru sculptat, care acoperă în întregime pereţii bibliotecii, şi care ocrotesc de praf sau de orice altă deteriorare, dinapoia geamurilor, şirurile lungi ale cărţilor? Acest mobilier - împreună cu mesele largi acoperite cu adevărate cupole de cristal sub care odihnesc la vedere preţioasele manuscrise străvechi şi tipăriturile rare - sporeşte osârduitoarea grijă care noi, ostenitorii bibliotecii, o purtăm cu dragoste nepreţuitei sale zestre de manuscrise şi tipărituri. Biblioteca Academiei Române, Departamentul Cultelor şi ...chiar Ministerul de Interne (!) şi-au arătat admiraţia pentru acest mobilier care asigură colecţiilor cele mai bune condiţii de conservare.

Chiar în anul ieşirii mele din temniţă, 1964, Prea Fericitul Patriarh Justinian îmi încredinţează iar cheile Bibliotecii Sfântului Sinod, împreună cu porunca de a călăuzi şi gospodări, şi de aici înainte, rosturile acesteia. Aşa se face că, întorcându-mă, am găsit câteva mii de volume depozitate în pachete care purtau, toate, acelaş înscris prevestitor: *Fond interzis!* În anii robiei mele prin închisorile comuniste, Dumnezeu mă întărise nespus, aşa că nu am şovăit o clipă: mi-am suflecat mânecile şi, cu credinţă în Hristos, m-am apucat grabnic de treabă. Am desfăcut toate pachetele cu cărţi şi, nepăsător cu bună ştiinţă, la orice avertisment, m-am ispitit să pun în rafturi carte după carte, fiecare cu fişa ei. Dar aceasta nu o făceam oricum, căci, deşi găsisem cărţile de-a valma, nici una nu a lipsit să treacă prin mâna mea, rânduindu-le pe domenii şi pe ediţii, oprind şi aşezând în raft exemplarul cel mai bun, coborând dubletele în depozitul de la subsol. Astfel, am introdus - în mod firesc şi negândind o clipă la preţul nou pe care l-aş fi putut plăti pentru cutezanţa mea - întreg "Fondul interzis" în fondul general al colecţiilor, punând orice carte la îndemâna oricui vroia să o coboare din raft şi să o citească. Şi, vreme de treizeci şi cinci de ani, de când mi-am închinat toată osteneala şi puterea rosturilor şi bunelor rânduieli ale Bibliotecii Sfântului Sinod, nu m-am abătut o clipă de la acest îndreptar moral de principiu.

Aşa s-a pus început zestrei de carte a Bibliotecii Sfântului Sinod. La sâmburele de 4000 de volume al daniei mitropolitului Nifon, s-au adăugat alte mii şi mii de cărţi, astfel că astăzi această zestre numără mai bine de 60 000 de volume din care aproape 4000 sunt catalogate la rubrica cărţi rare, iar numărul manuscriselor urcă la 450, din care 200 sunt mai vechi (secolul al XVI- lea şi al XVII-lea), iar 250 mai noi (secolul al XVIII-lea şi al XIX-lea). Cărţile vechi şi rare strălucesc în ferecături scumpe ca nişte nestemate de veche cultură şi sunt ocrotite în vitrine acoperite cu geam, făcându-i pe cei care calcă pragul bibliotecii să se oprească şi să le cinstească cu luare-aminte şi multă preţuire. Să amintim câteva din aceste odoare de vechi tipărituri: Sfântul Ioan Hrisostom: Mărgăritarele (Veneţia, 1621), Cazania lui Varlaam (Iaşi, 1643), Noul Testament (Bălgrad, 1648), Evanghelia învăţătoare (Dealu, 1649), Îndreptarea Legii (Târgovişte, 1652), Scutul Katekismului cu răspuns den scriptura Sfântă împotriva răspunsului a două ţări fără Scriptură Sfântă (Bălgrad, 1650), Sfânta Evanghelie (Bucureşti,1682), Apostol (Bucureşti, 1683), Biblia adecă Dumnezeieasca Scriptură, a lui Şerban Cantacuzino (Bucureşti, 1688), Sfânta Evanghelie (Bucureşti, 1693), Sfânta Evanghelie (Snagov,1687), Evologhiu (Râmnic, 1706). Dintre tipăriturile rare şi, prin urmare, foarte preţioase, Biblioteca Sfântului Sinod se poate mândri cu câteva piese însemnate; cea mai veche, *Michelis ritti neapolitani* (Basileam), datează de la 1517; urmează apoi *Varii historiae romanae scriptores graeci et latini* (1545), *Concordantiae maiores Sacre Bibliae* (Londra, 1545), *Biblia Sacra* (Londra, 1561), *Actele şi Decretele Conciliului Tridentin* (Frankfurt am Mein, 1576), *Biblia, Vetus et Novum Testamentum* (1592), *Doctrina Christiana*, în limbile latină şi arabă (Roma, 1613), I. Chrisostomus: I. Divina Misa (Veneţia, 1687).

urmare în numărul următor

Arhimandrit,
Grigorie BĂBUŞ

Sfântul Grigorie Teologul

Imne teologice

II. Despre Fiul

Cânta-vom mai presus pe Fiul, premărind sângele
Curăţitor al patimilor noastre. Căci grabnică nevoie e
Ca muritorul să apere cereştile tării de limba care,
Nesocotit grăind de Dumnezeire, pe sine se va nimici.
Mare este Tatăl şi mai înainte de El nimic nu era.
Căci toate le poartă în Sine, nu e nimic mai presus de El.
Cuvântul lui Dumnezeu născut din Tatăl, e Fiul fără de început
Chip al Arhetipului, de-o fiinţă cu Cel ce L-a născut.
Căci mare e întru slavă Fiul Tatălui; din Care S-a arătat
Cum numai Tatăl ştie şi Cel născut din Tatăl
Căci în preajma Dumnezeirii nimic nu exista; şi totuşi cunoscut
Tuturor muritorilor şi mie deopotrivă ne este
Că nu ni se cuvine dumnezeieştii naşteri să aducem
Vreo curgere sau vreo ştirbire de ruşine. Căci dacă eu
Nu sunt un Născător fără de păcat (căci totuşi sunt de trup legat, dar nu supus cu totul lui)
Cu atât mai mult Cel ce e liber, netrupesc fiind. Şi dacă de departe
Aceste firi sunt diferite, să nu te miri că naşterile-s tot aşa.
Căci dacă timpul mai-nainte e de mine, nu e şi mai înainte de Cuvânt
Există timpul, al Cărui Născător e făr' de timp.
Pe când Tatăl făr-de-nceput era dar nu era ceva mai sus de Dumnezeu
Atunci şi Fiul, principiu având pe Tatăl fără de-nceput
Ca a soarelui lumină ce-n jurul lui un preafrumos cerc este
Dar, dacă toate-aceste analogii sunt mai prejos Dumnezeirii celei mari
Să nu îndepărtăm pe Atotstăpânitorul Fiu de Tatăl cel Atotstăpânitor,
Punând cumva distanţă între Aceştia ce din veci există.
Căci dacă e ceva mai înainte de Dumnezeu, sau timpul, sau voinţă, Dumnezeirea e-mpărţită.
Căci Dumnezeu, ca Născător, este mare Născător.
Dacă cea mai mare slavă o are Tatăl, căci, nu există vreo cauză a prea-cinstitei Dumnezeiri
Nici prea-cinstita naştere din Tatăl cel Atotputernic
Nu este mai puţin slăvită, dacă în Tatăl îi e izvorul.
Pentru aceasta să nu-mi desparţi pe Dumnezeu de Dumnezeu.
Nu socoti că Fiul departe e de Tatăl.
Căci numirile: nenăscut şi naştere din Tatăl,
Nu denumesc Dumnezeirea întru totul.
Cineva şi-a închipuit că amândouă sunt de-o parte şi de alta a Dumnezeirii,
Rămânând în afara ei, însă firea este neîmpărţită
Iar dacă e născut Cuvântul, Tatăl nicidecum nu are ceva
Trupesc, fiind netrupesc (nicicând nu este mintea omenească
atât de necugetată, încât să gândească acestea),
Şi socoteşte pe Dumnezeu Fiul, vrednică prea-mărire a Născătorului
Însă, dacă fără judecată, aducând prea-mărire a Născătorului
Tatălui Celui Atotputernic, întipărindu-ţi în suflet frica cea deşartă
Ai tăgădui naşterea, ai arunca pe Hristos între cele zidite
Deopotrivă necinstind Dumnezeirea, o netrebnicule,
Pe de altă parte necinstind pe Născătorul Fiului, Acesta nu mai este Dumnezeu, dacă a fost zidit.
Căci tot ceea ce nu era cândva dintre cele create este,
Chiar dacă ar fi ceva care rămâne neschimbat prin raţiunile preamărite ale lui Dumnezeu
Pentru care raţiune, preabunule, având început de aici,
Din patimile lui Hristos, Îl pui pe Dumnezeu mai pe urmă
Pe care Îl pui sub legături şi, împotriva lui Dumnezeu
Numeşti împreună-robia ta vrednică de răsplătirile robiei.
Dacă Atotputernicul Dumnezeu L-a zidit mai târziu ca pe-o unealtă bună
(Precum trudeşte un meşter la carul său)
Ca Dumnezeu să mă zidească prin mâna Întâiului născut al Său
Şi astfel creaţia ar sta cu mult mai presus decât cerescul Hristos,
Cuvântul ar fi din cauza aceleia, iar nu aceea a lui Hristos.
Oare cine ar putea să spună acestea?
Iar dacă şi-a asumat trup, izbăvindu-te de patimi
- Iată de ce trebuie să dai mare preţ prea-slăvitei Dumnezeiri -
A păcătuit Cel care prin mine e cu mult mai prea-slăvit
Căci nu a pierdiut ceva din Dumnezeire şi ne-a mântuit,
Tămăduitor fiind, Care a nimicit patimile stricăcioase
Era muritor, dar Dumnezeu. Din sămânţa lui David dar
Ziditor al lui Adam. Purtător de trup însă şi netrupesc
Din Maică Fecioară, circumscris, însă de necuprins
Şi a primit ieslea pe când steaua îi călăuzea pe magi
Iar purtătorii de daruri au venit şi s-au închinat.
Ca muritor a venit spre luptă, însă a biruit ca Unul de nebiruit
Ispită în trei încercări; hrană potrivită
A hrănit mii, a schimbat apa în vin
S-a botezat, dar a spălat păcatele şi prin Duhul a fost numit cu glas ca de tunet
Fiu al Celui fără de-nceput
Ca muritor a primit somnul, dar ca Dumnezeu a potolit marea.
A obosit cu genunchii, dar a dat tărie genunchilor celor obosiţi.

Traducere
Adrian MARINESCU şi
Cristina ROGOBETE

Buna Rânduială

Pagină editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România | Anul I, Nr. 9/1997

Părintele Stăniloae – cuvinte pentru tineri

Publicăm în acest număr poate ultimul interviu acordat de pr. prof. Dumitru Stăniloae unor tineri. Putem spune prin urmare că avem de-a face cu un mic testament pe care părintele profesor l-a lăsat tinerilor în primăvara anului 1993. Mulțumim prietenilor de la ASCOR Brașov și ASCOR Cluj prin intermediul cărora se poate republica acest interviu (Red.).

– Știința ne lasă închiși în descrierea vieții noastre, ea nu explică nimic, descrie numai legile lucrurilor, mai mult, pe cele ale lucrurilor materiale. Psihologia este cea mai slabă dintre științe pentru că vrea să reducă la câteva legi viața spirituală. Omul e o taină de necuprins, de nedefinit, fiecare om este altul decât altul așa încât nu poți să reduci viața persoanei la o știință precisă, așa cum pretind oamenii de știință. Fiecare persoană este o mare taină, o taină care mă înalță, care îmi dă o bucurie. De-aș avea lumea toată, dar nu am o persoană atentă fată de mine, aș fi cel mai nefericit om. Deci ce mare lucru este persoana și cine o poate defini? Știința nu cred că mai pretinde astăzi să poată defini o persoană.

Însă și apariția omului este o taină. Eu nu cred că omul a ieșit din maimuță. Cu cât mă duc mai îndărăt, cu atât văd un om superior omului de astăzi. Omul de dinainte avea o înțelegere a lucrurilor tainice. Cine îi poate întrece pe cei care au scris cărțile Bibliei? Cu cât te duci mai înapoi, cu atât dai de oameni mult mai înțelepți decât oamenii de azi. Unde a ajuns știința aceasta a Occidentului? A ajuns la o așa numită practică a tehnici a civilizației, s-au dezvoltat cele materiale, dar cele materiale...

Am fost astăzi la Cernica și am trecut prin marginea orașului. Am văzut niște blocuri teribil de lipsite de simțul estetic, de simțul spiritualului, din care omul a dispărut, a dispărut taina.

Poporul recunoaște taina în toate; fiecare lucru, chiar și cel material e taină. Ce superficialitate trăiești astăzi când mergi prin orașele acestea cu blocurile lor, cu tehnica lor. Pentru țăranul care făcea o fântână, făcea un gard, era mai complicat, dar el știa că dincolo de lucruri toate sunt o taină mare... Pe când oameniide azi nu mai aunimic decât această tehnică, ei nici nu-și pun întrebarea despre sensul lucrurilor. Dacă nu e decât lumea aceasta cu dependențele ei, cu legile ei, totul ar fi fără de sens. Dacă oamenii mor rand pe rând, definitiv, și apar alte generații ce mor definitiv, atunci ce sens ar mai fi aici? N-ar fi nici un sens.

Spune Sf. Grigore de Nazianz: nu se poate să fi fost cândva când n-a fost nimic. Unii oameni de știință spun că n-a fost nimic și s-a creat ceva din nimic. A fost întotdeauna ceva care nu are început, nu are cauză. De la Acela sunt toate, în acela sunt cauzele lucrurilor. Deci trebuie să fie perfect, desăvârșit, conștient și trebuie să fie deasupra legilor, absolut nesupus legilor.Acesta este Dumnezeu care are puterea să creeze din nimic, nu din Sine, căci dacă ar fi din Sine ar fi toate perfecte. Și mai ales El trebuie să aibă caracter de persoană. Dar nu poți să gândești persoana fără persoană, trebuie să fie o persoană care iubește și care să te iubească. Și ce iubire mai înaltă decât între Tată și Fiu! Fiind doi care se iubesc, iubirea lor e perfectă numai atunci când iubesc pe al treilea și fiecare din ei are o bucurie cu mult mai mare când are pe altul și se bucură împreună de celălalt. Și iată că învățătura despre Sfânta Treime apare inevitabilă.

Eu cred în maturizarea omenirii, dacă aceasta mai este posibilă, în întoarcerea ei la înțelegerea tainei lucrurilor, văzând neputința științei de a explica totul. Și de fapt ce poate crea știința cu adevărat? Tot lucruri moarte. Eu cred că Occidentul acesta va ajunge la un mare fiasco cu această știință exactă, care poate să ducă la sfârșitul lumii.

Credința este știința adevărată. Aceasta este știința adevărată, știința tainei care răspunde aspirației omului de a cunoaște la infinit. Niciodată nu poți să cunoști ceea ce este în taină complet, trebuie să înaintezi la infinit în această cunoaștere. De aceea Ortodoxia este cu mult mai înaltă decât Occidentul care a redus creștinismul la ceva foarte propiat de știința mărginită a nu știu căror secte. În Occident creștinismul a intrat într-o lume barbară. În Răsărit a intrat într-o lume care depășise toate posibilitățile filozofiei ce nu o satisfăceau, aducând cu sine taina persoanei, Evanghelia, Biblia în general. Spunea un protestant: noi n-am înțeles din creștinism decâ să nu furi, să nu ucizi, că înainte furam și ucideam.

Dar ce minunat este creștinismul ! Poate fi depășită vreodată Biblia? Poate fi depășită Evanghelia lui Ioan? Eu aș vrea să lucrez acum, dacă îmi ajută Dumnezeu, la un studiu despre Hristos în epistolele Sfinților Apostoli. Câtă bogăție și profunzime în aceste scrieri. Ce sunt filozofiile pe lângă epistolele lui Pavel? Cioran spune că a fost un epileptic (dar cum poate un epileptic să scrie așa ceva?), că a nesocotit pe marii filozofi ai antichității. Dar ce-mi explică mie marile filozofii ale antichității? Ce-mi explică Platon ? Ce-mi dau filozofiile occidentale care pierzând spiritul tainei spun că Dumnezeu e distent, că nu are nici un rol în viață noastră. Câți oameni se hrănesc cu această filozofie? Un mic grup care pretindea că cugetă. Pe când Evanghelia hrănește de generații și va hrăni până la sfârșitul lumii viața oamenilor. Acesta este creștinismul. Eu cred că aici este credința, în sesizarea tainei lucrurilor. Iar taina supremă este persoana. Persoana care iubește. Credința este adevărata știință. Nu poți despărți știința de credință. Știința care nu are credință nu e știință.

– Părinte, care credeți că ar fi rolul ortodoxiei românești în revitalizarea spirituală a poporului?

– Eu cred că trebuie să rămânem în creștinismul de la început. Poporul român s-a precizat ca popor român prin creștinism. Se vorbește în faptele Apostolilor de un vis al lui Pavel, în Troia. I se arată un macedonean care îi spune: Treci Bosforul și te du că se deschide o poartă nouă. Și a ajuns în Filippi care era colonie romană. Deci noi avem creștinismul înainte de Roma. La Roma a mers Pavel abia după aceea, când este dus, legat și închis; aici nu s-a vorbit vreo două sute de ani de creștinism în limba latină...

– Vreți să spuneți că pentru prima dată limba latină s-a vorbit aici?

– Pavel spune că Filippi era colonie romană, iar noi avem termenii latini de aici și nu de la Roma.

– Ai noștri proprii?

– Da, exact. Înainte de cei care s-au format la Roma. Eu zic așa că suntem protolatinitatea. Nici o limbă vorbită nu este atât de latină ca limba noastră și atât de aproape de limba latină scrisă. De ce noi am rămas latini după ce am fost sub stăpânire romană cam o sută și ceva de ani? Așa de repede își pierde un popor limba? De ce nu au devenit latini grecii, cei din Asia Mică sau cei din Egipt, de ce numai noi am rămas latini? Eu cred că tracii aceștia erau protolatinitatea și se întindeau foarte departe, din Bitinia până în Frigia și s-au extins în Balcani până la nord de Carpați. Datorită împrejurărilor sau poate prin modul nostru de a fi prea îngăduitori, ne-am împuținat teritoriul.

Noi avem cuvintele latine cele mai substanțiale și cele mai pline de sevă. Noi zicem "Atotțiitorul", traducerea exactă după "Pantocrator", în Occident se spune "Atotputernicul" care e mai rece. "Atotțiitorul" parcă te îmbrățișează. Noi zicem "Tată", ei zic "Pater". Tată e parcă altfel. Noi zicem "Fecioară" ei zic "Virgo", mai fizic. Ei zic "regnum", "stăpânire", noi zicem "împărăție", parcă mai plină de mister, de basm; noi zicem "biserică" – "basiliki", clădire împărătească, ei zic "Ecclesia" care a trecut de la Roma la toate popoarele din Occident, însă la noi nu. Noi avem o limbă latină, dar proprie.

– Unicitatea noastră este aceea de popor-latin ortodox?

– Noi am rămas un popor de legătură între Occident și Orient, reunim luciditatea latină și sentimentul acesta de Taină al Răsăritului. Slavii au și ei acest sentiment, dar au și ceva neluminat. Noi vorbim foarte mult de lumină, noi spunem lumii lumină. În basmele noastre e atâta bunătate și lumină. Păcat că intelectalii noștri nu s-au aplecat asupra spiritualității poporului nostru.

– Despre "Miorița" ce ne puteți spune?

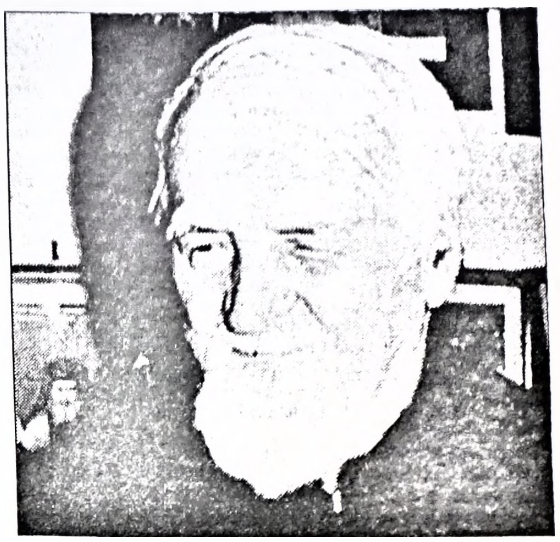

– Miorița este Hristos și sufletul omenesc. Cei trei ciobani – cel care are oi mai multe cred că este Hristos, iar ceilalți doi Pilat și evreii. Și El are ca mireasă pe sufletul omenesc. Iată cât de adâncă este "Miorița". Se simte că poporul nostru este un popor creștin.

– Părinte, credeți că mai este timp de ecumenism acum când ortodocșii nu sunt uniți?

– Eu nu prea sunt pentru ecumenism; socotesc că ecumenismul este produsul masoneriei; iarăși vor să relativizeze credința adevărată. A avut dreptate Biserica: nu prea suntem uniți. Ecumenismul este pan-erezia timpului nostru. De ce să mai stau de vorbă cu ei care au făcut femeile preoți, sunt de acord cu homosexualii, nu se mai căsătoresc...?

– Părinte, vorbiți-ne despre sfințenia căsătoriei.

– Familia e sfântă. Sfinții părinți au lăudat la fel de mult sfințenia căsătoriei ca și monahismul. Pe de o parte, se recunoaște că Dumnezeu a creat pe om, bărbat și femeie. Omul întreg este bărbat și femeie și de fapt, în căsătorie se depășește plăcerea pur trupească; vin atâtea griji, o mână de copii...Trebuie depășit acest trupesc. Totuși este și această împlinire legătura completă. Eu cel puțin așa am trăit în viața de familie: nu mai e viața mea întreagă. Câtă sensibilitate în iubirea unuia pentru altul. Se poate scrie o carte despre sfințenia căsătoriei...

În Occident nu mai există căsătorie. Li se pare importantă homosexualitatea. Nu mai înaintează omenirea, nu se mai înmulțesc oamenii. În Suedia numai 3% se căsătoresc, trăiesc așa... În Olanda vezi bărbat și femeie împerechindu-se în vitrină. În America s-a legalizat homosexualitatea, drogurile. Unde a ajuns omul? Nu mai au nici o înțelegere a tainei.

– Recunoașterea oficială a homosexualității nu e acea urâciune apărută în fața lumii în Apocalipsă?

– Cred că da. Zice și Sf. Apostol Pavel în cap I, Romani. Oamenii au ajuns nebuni: "asemenea și bărbații, lăsând rânduiala cea după fire a părții femeiești s-au aprins în pofta lor unii după alții, bărbații cu bărbații, săvârșind rușinea și luând răsplata cuvenită rătăcirii lor. Și femeile lor au schimbat firească rânduială cu cea trupească, cu cea împotriva firii." Să fim creștini și să ne ținem de această unitate, unitate care ne-a dat o singură viață. Astfel nu mai ești întreg. Am spus-o și în "Dogmatica": omul întreg e bărbat și femeie. Bărbatul singur nu e om întreg, femeia singură nu e om întreg, numai împreună sunt om întreg. Și cât de împuținat ești, după ce nu mai ai femeie...Cine te iubește? Te iubește soția, te iubește bărbatul. Astfel că totul e comun: nu se mai socotește că astă e al meu, ăsta e al tău. El are grijă de ea, ea are grijă de el. E imitația Sfintei Treimi într-un fel. E o ființă în două persoane, ca o unitate deplină.

A consemnat Mihai NEACȘU

Inițiative naționale ASCOR

În perioada 8-11 octombrie 1997 a avut loc la București cel de-al treilea simpozion dedicat părintelui prof Dumitru Stăniloae care a avut ca invitați personalități ale vieții culturale românești: academician Virgil Cândea, preot profesor Dumitru Popescu, Înalt Prea Sfințitul Serafim Făgărășanul, publicist Elena Solunca etc. La începutul acestor manifestări s-a lansat și primul număr al revistei ASCOR: "Schimbarea la față". Această publicație își propune să prezinte tinerilor repere pentru întoarcerea la o adevărată tradiție românească și creștină. Ca un semn încurajator pentru noi, simpozionul s-a încheiat în aceeași zi în care a fost și deschiderea anului universitar la Facultatea de teologie, în prezența Sanctității Sale Bartolomeu, Patriarhul Constantinopolului și a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Tot aproximativ în aceiași perioadă a avut loc și a doua Consfătuire Națională ASCOR la care au participat 80 de studenți de la principalele centre universitare. Din hotărârile importante amintim aici faptul că ASCOR și-a definit organizarea la nivel național: astfel structura asociației se mulează după structura Bisericii, filialele din centrele episcopale având rolul de a coordona activitatea ASCOR–ului în episcopia respectivă, cu alte cuvinteASCOR dorește să devină în primul rând un departament pentru tineret al Bisericii și nu un ONG care să fie eficient în alcătuirea proiectelor de sponsorizare. Deasemenea s-a hotărât că ASCOR poate avea filiale sau departamente în orice localitate din țară, respectându-se anumite criterii care să nu afecteze caracterul pronunțat studențesc al asociației.

Tudor POPESCU

Realizatori: Adrian Lemeni, Tudor Popescu

Bartolomeu I, Patriarh Ecumenic

Discurs cu prilejul primirii titlului de Doctor Honoris Causa al Facultăţii de Teologie a Universităţii "Al. I. Cuza" din Iaşi 15 oct. 1997

Duhul ortodox

"Caracterul unei înţelegeri juridice a relaţiei omului cu Dumnezeu nu exprimă spiritul ortodox"

continuare din pagina 1

Sf. Ap. şi Ev. Ioan ne oferă criteriul fundamental de deosebire a duhurilor, "dacă acestea sunt de la Dumnezeu sau nu" (1 Ioan 4, 1) spunând: *"Orice duh care mărturiseşte pe Iisus Hristos venit în trup, de la Dumnezeu este; şi orice duh care nu mărturiseşte pe Iisus Hristos venit în trup, nu este de la Dumnezeu"* (1 Ioan 4, 2-3).

Desigur, au existat şi mai există încă unii semeni ai noştri care nu primesc pe Iisus Hristos întrupat. Dar aceştia nu se află printre noi, creştinii ortodocşi. Pe noi, începătorul răutăţii şi înşelătorul încearcă să ne rătăcească în alte aspecte (teme), cunoscând că Domnul nostru a spus că cel care cade într-un singur punct devine vinovat în toate. Prin urmare, dacă vrăjmaşul reuşeşte să ne îndepărteze fie şi numai de la un punct al adevărului este ca şi când ne-ar fi desprins de întreg adevărul. Deoarece adevărul este Domnul nostru Iisus Hristos, aşa cum Însuşi El s-a descoperit (Ioan 14, 6) şi, prin urmare, cel care îşi întoarce faţa sa de la un singur aspect din cele care alcătuiesc împreună imaginea Sa, este ca şi când şi-ar întoarce faţa de la întreg Domnul şi Mântuitorul nostru.

Această observaţie ne conduce la o primă şi fundamentală trăsătură caracteristică a adevărului ortodox pe care trebuie să-l aprofundăm. Acesta este sobornicitatea (catolicitatea).

Sobornicitatea, trăsătură fundamentală a adevărului ortodox

Proclamând de fiecare dată când rostim Simbolul Credinţei noastre credinţa în sobornicitatea Bisericii, înţelegem, de obicei, această sobornicitate ca exprimând braţele atotcuprinzătoare ale Bisericii în care încap şi care vor să cuprindă pe toţi oamenii. Dar sobornicitatea (universalitatea) Bisericii Ortodoxe, aşa cum este trăită de ea însăşi, aşa cum a fost trăită de Sfinţii şi de Părinţii Bisericii, este ceva mai cuprinzător, mai larg. Universalitatea duhului ortodox îmbrăţişează şi cuprinde, nu numai pe toţi oamenii, ci şi întreaga creaţie şi întreg adevărul. Aceste două elemente ale universalităţii spiritului ortodox sunt uneori ignorate, ca de altfel şi cel la care ne-am referit mai sus; consecinţa acestei ignorări este căderea de la duhul (spiritul) ortodox în alt duh, pe care am putea să-l numim, amintindu-ne cuvântul Apostolului Pavel, ca duh al fărâmiţării (împărţirii).

Pe bună dreptate se întreabă Apostolul Pavel: *"s-a împărţit oare Hristos?"* (1 Cor. 1, 13). Răspunsul este desigur negativ. Nu este posibil ca Hristos să fie împărţit. Ar fi oare posibilă împărţirea lui Hristos, pentru ca unele aspecte să fie primite iar altele să fie respinse? Desigur, nu!

Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu, "prin care toate s-au făcut" şi încă "bune foarte", nu este posibil să vrea ca noi să împărţim (fărâmiţăm) creaţia Lui, care este "bună foarte" în întregimea ei, şi să primim, de exemplu, sufletul iar trupul să-l respingem, aşa cum învăţau unii din filosofii antici, sau să acceptăm spiritul şi să respingem materia sa, să fim de acord cu viaţa monahală şi să respingem viaţa conjugală, să primim faptele Mariei şi să le respingem pe ale Martei; sau ceva să acceptăm şi altceva să respingem.

Toate ezitările nu sunt nimic altceva decât selecţia arbitrară a unei formulări sau a unui aspect al adevărului şi identificarea acestora cu adevărul întreg sau cu cea mai importantă parte a adevărului. În limba greacă, din care şi provine cuvântul "erezie" (αιρεσις) sensul iniţial al acestui cuvânt era acela de *preferinţă*.

Duhul Ortodox, din acest punct de vedere, refuză *preferinţa* pentru unele aspecte din întregul vieţii şi învăţăturii creştine şi neglijarea sau respingerea altora. Efortul său continuu a constat în a ne convinge pe noi, credincioşii, ca, *"şi pe acestea să le facem şi pe acelea să nu le lăsăm"* (Mt. 23, 23). Multe din dilemele care au fost exprimate de oameni au fost respinse de către Mântuitorul Hristos şi de către Biserica Ortodoxă ca fiind pseudodileme. La întrebarea dacă trebuie să se dea tribut Cezarului sau nu, Mântuitorul răspunde într-o manieră care dovedeşte că adevărul se află în afara acestei dileme: *"Daţi Cezarului ce e al Cezarului şi lui Dumnezeu, cele ale lui Dumnezeu"* (Mt. 22, 21).

La dilema *Sfânta Scriptură sau Sf. Tradiţie*, care a chinuit şi mai chinuie încă creştinismul apusean, Romano-catolicismul şi Protestantismul, Biserica Ortodoxă răspunde: amândouă, şi una şi celalaltă.

Pentru Biserica Ortodoxă, ţelul nu este preferinţa selectivă, ci armonizarea părţilor, trăirea simultană, participarea în egală măsură şi la una şi la cealaltă, la "acestea" şi la "acelea", echilibrarea complementară a lucrurilor, mersul înainte fără a face excluderi. De aceea se şi cere o permanentă veghere, o obositoare pază a minţii şi controlul gândurilor. Preferinţa pentru un anume aspect, *erezia*, este o soluţie facilă, o cale largă, care duce însă la pierzanie. Mersul permanent ca pe sârmă, despre care ne vorbeşte Sf. Grigorie, este calea cea strâmtă, în concentrarea minţii, cu atenţia permanent trează, care duce la viaţă.

Din acest motiv, pentru a evita unilateralitatea, spiritul ortodox ne atrage atenţia prin intermediul teologiei apofatice, că adevărul, în întregimea lui, se află dincolo de formularea catafatică, afirmativă, a lui, chiar şi atunci când aceasta este corectă. Adevărul este exprimat prin definiţiile dogmaticii *"δογματικοι οροι"* dar nu este cuprins în acestea, nu se supune, nu poate fi cuprins de mintea şi de limbajul omenesc. Depăşeşte orice formulare şi orice înţelegere a sa, de aceea toate formulările dogmatice trebuie să fie înţelese în chip dumnezeiesc. Orice percepţie unilaterală şi limitativă a adevărului dumnezeiesc nu exprimă spiritul ortodox. Dumnezeul nostru, despre care Biserica Ortodoxă ne învaţă atât de multe lucruri prin afirmaţii pozitive, în cele din urmă este caracterizat în rugăciunile de la Dumnezeiasca Liturghie ca "Dumnezeu negrăit, necuprins cu gândul, nevăzut, neajuns". În felul acesta, Biserica Ortodoxă ne păzeşte de ispita preferinţei pentru teologia catafatică sau pentru cea apofatică, ca exprimând în exclusivitate adevărul. Le foloseşte pe amândouă, învăţându-ne în felul acesta că Adevărul în Sine, Domnul nostru Iisus Hristos, nu este posibil să fie trăit numai mental, să fie înţeles numai apofatic sau numai catafatic sau prin însoţirea celor două, ci este nevoie de participare, de împărtăşirea reală de Acesta, de a mânca Trupul şi a bea Sângele Lui, împărtăşirea de Duhul Sfânt, îmbrăcarea în Hristos; Hristos trebuie să ia chip înlăuntrul nostru; viaţa lui Hristos în noi şi viaţa noastră în Hristos.

Domnul nostru Iisus Hristos este în acelaşi timp Cel venit în trup, Care poate fi atins de mâinile noastre, poate fi văzut cu ochii noştri, Cel de care ne putem împărtăşi dar în acelaşi timp este şi de neajuns; Cel ce se mănâncă pururea şi nu se sfârşeşte; Cel care ne-a vestit că vom avea necazuri în lume, dar şi bucurie pe care nimeni nu ne-o poate lua şi pace care depăşeşte orice minte. Acesta este duhul ortodox: *sobornicos*, integrator şi nu separator, discriminator.

Dar vrăjmaşul nostru al tuturor, nu-şi epuizează strădaniile sale otrăvitoare numai pentru a ne convinge să facem selecţii arbitrare din adevărul cel întru Hristos. Încearcă să ne determine să acceptăm, ca expresie a spiritului ortodox, atitudini care sunt categoric contrare acestuia. O astfel de atitudine, care a fost cu tărie combătută de Ap. Pavel şi de Părinţii Bisericii Ortodoxe este concepţia iudaică legalistă a realităţii (lucrurilor). Aceasta îşi are originea în persistenţa cu care creştinii proveniţi dintre iudei apelau la legea mozaică. Astfel s-a împrumutat deja caracterul unei înţelegeri juridice a relaţiei omului cu Dumnezeu. Această concepţie juridică nu exprimă spiritul ortodox, în ciuda faptului că a pătruns prin autorii din Apus şi în Biserica Ortodoxă a Răsăritului, în diferite regiuni.

Caracterul unei înţelegeri juridice a relaţiei omului cu Dumnezeu nu exprimă duhul ortodox

Sf. Ap. Pavel, scriind Galatenilor, îi avertizează cu fermitate asupra faptului că cei care continuă să se justifice prin lege, se îndepărtează de Hristos şi cad din har. (Gal. 5, 4). Deoarece Domnul nostru Iisus Hristos ne dăruieşte şi nouă tot atât cât a dăruit şi lucrătorilor din ceasul al unsprezecelea după har, din dragoste şi nu din obligaţie, determinat de faptele noastre bune.

Dumnezeu nu ni se oferă în schimb a ceva, el este un Tată bun care se bucură de întoarcerea fiului risipitor şi nu mai ţine seamă cât a risipit şi cât îi datorează fiul pierdut care s-a aflat, ci sacrifică pentru el, fără nici cea mai mică reţinere, viţelul cel gras. Dreptatea lui Dumnezeu nu constă în echilibrul dintre greşeli şi pedepse sau dintre faptele bune şi răsplata lor, ci în restaurarea omului căzut şi readucerea lui la frumuseţea dintâi, în îmbrăcarea veşmântului dintâi. Acest lucru nu se realizează dintr-o dată, după modelul omenesc, prin plata unui preţ de răscumpărare, ci printr-o intervenţie a lui Dumnezeu în istorie, prin care Noul Adam, Cel Întâi născut din morţi, ne cheamă pe toţi la pocăinţă, după care urmează iertarea tuturor păcatelor celor ce se pocăiesc, preluând El, pe Cruce, greutatea şi lanţurile şi moartea şi dând în schimb viaţă şi încă din belşug. Astfel, tot ceea ce se referă la mântuirea noastră trebuie înţeles în chip dumnezeiesc, în ciuda faptului că este exprimat în limbaj omenesc, prin imagini luate din viaţa noastră, care în nici un caz nu poate fi comparată cu viaţa dumnezeiască.

Prin intermediul acestor expresii antropomorfe încercăm să înţelegem, deşi numai ca "prin ghicitură", adevărul mântuirii. Acest adevăr însă, nu poate fi cuprins în exemplele folosite, precum ştergerea datoriei, plata preţului de răscumpărare şi altele asemenea.

Duhul ortodox nu se opreşte la literă ci caută duhul care a inspirat litera

Aşa cum am arătat mai sus, duhul ortodox

Vizita Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I în România

În luna octombrie a acestui an, Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, a efectuat o vizită oficială în ţara noastră.

La 11 octombrie 1997 la Bucureşti, Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, a participat la deschiderea anului universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă şi la închiderea simpozionului "Dumitru Stăniloae".

La invitaţia Înalt Prea Sfinţitului Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, Patriarhul Ecumenic şi Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, Patriarhul României, înconjuraţi de un mare sobor de ierarhi din România, Grecia, Ucraina şi Rusia, au participat la festivităţile celei de-a 500 - a aniversări de la sfinţirea bisericii Mănăstirii Neamţ, ctitorită în 1497 de domnitorul Ştefan cel Mare şi Sfânt. Cu acest prilej, Sanctitatea Sa Bartolomeu I a inaugurat muzeul "Sf. Paisie de la Neamţ" ale cărui moaşte se află în această mănăstire. De asemenea, a sfinţit două biserici noi: biserica "Ioan Iacob de la Neamţ", în incinta Seminarului Teologic şi biserica "Sfânta Teodora de la Sihla" din incinta mănăstirii Sihăstria. Mănăstirea Neamţ a fost onorată anul acesta cu aniversare mondială UNESCO. Mesajul domnului director general UNESCO, Federico Major, a fost citit în faţa mulţimii de dl ambasador Dan Hăulică. Au mai fost organizate un program cultural şi un simpozion UNESCO dedicate mănăstirii Neamţ. Mitropolia Moldovei şi Bucovinei a dedicat un volum acestei aniversări: Românii în reînnoirea isihastă, îngrijit de prof. acad. Virgil Cândea.

La 14 oct. 1997, la Mitropolia din Iaşi, a fost serbată a 110 - a aniversare de la sfinţirea catedralei (1887). Au fost prezenţi reprezentanţi ai conducerii de stat ai României, precum şi Majestăţile Lor regale, Mihai şi Ana.

La 15 oct. Universitatea "Al. I. Cuza" din Iaşi a decernat Sanctităţii Sale Bartolomeu I titlul de Doctor honoris causa. Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Daniel a evidenţiat meritele deosebite ale Patriarhului Ecumenic în întărirea unităţii ortodoxe, promovarea dialogului ecumenic contemporan, unitatea Europei şi preocuparea pentru problemele ecologice. Sanctitatea Sa a ţinut un discurs academic de o profunzime deosebită despre cunoaşterea existenţei din punct de vedere ortodox, o cunoaştere integrală, interdisciplinară şi integratoare, în care ştiinţa intră în dialog cu alte forme de cunoaştere a existenţei.

În timpul recepţiei oficiale, la Universitatea "Al. I. Cuza" a fost lansată cartea Sanctităţii Sale Bartolomeu I, Biserica şi problemele lumii de azi. Vocaţia universală a Ortodoxiei, publicată de editura Trinitas a Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei.

La sărbătorile de la Iaşi a fost prezent şi Eminenţa Sa, Cardinalul Silvano Piovanelli de Florenţa (Italia) însoţit de Monseniorul Petru Gherghel, episcop romano-catolic de Iaşi.

Secretariatul Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei

Soborul de preoţi al Mânăstirii Neamţului

Cuvântarea Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I, cu ocazia primirii titlului de Doctor honoris causa la Iaşi

nu se opreşte la literă ci caută duhul care a inspirat litera, nu îşi concentrează atenţia asupra unei singure formulări, ci urmăreşte ca prin corelarea tuturor formulărilor să ajungă la adevărul întreg (integral), care este inclus în toate formulările, dar, cu toate acestea nu este circumscrisă în niciuna din ele şi nici în toate la un loc, ci fiind mai presus de toate, şi putând fi trăit "în parte" prin comuniunea cu Hristos. El nu poate fi conceput mental prin asimilarea exemplelor şi formulărilor.

Spunând cele de mai sus nu anulăm utilitatea exemplelor şi a formulărilor, ci semnalăm faptul că acestea sunt laptele, hrana necesară pentru vârsta pruncіei, dar nu este hrana deplină, de care nu suntem încă vrednici. De asemenea, nu anulăm nici judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu, ci accentuăm ceea ce au scos în evidenţă şi Sfinţii Părinţi şi anume, că dreptatea lui Dumnezeu există împreună cu milostivirea şi cu iubirea Sa de oameni, care fiind puse în lucrare de către harul divin o face ca şi nevăzută în viaţa noastră pe cea dintâi.

Vorbind, deci, despre un atribut al lui Dumnezeu, nu subestimăm şi nici nu negăm existenţa celorlalte, pentru că într-o astfel de situaţie am ieşi din spiritul ortodox al sobornicităţii (integralităţii), despre care am vorbit mai sus, că folosim posibilităţile limitate ale cuvântului omenesc, care nu ne îngăduie exprimarea simultană a tuturor. Acest lucru este posibil numai în starea de comuniune, de participare la Dumnezeu, când cuvântul tace, iar mintea, cugetul, se transfigurează şi existenţa se îndumnezeieşte după har, vede ceea ce nu se poate vedea şi aude ceea ce nu se poate auzi, despre care Apostolul Pavel ne spune că a auzit cuvinte care nu se pot grăi şi a văzut ceea ce ochiul nu a văzut niciodată, nici nu poate vedea, desigur, în afară de spaţiu şi de timp, dar în realitate, în afară de orice îndoială dar mai presus de lume.

Dar spiritul ortodox nu este numai sobornicesc în antiteză cu cel separator şi preferenţial sau eretic, nici cel al harului şi darului în antiteză cu cel legalist (juridic). Este în egală măsură spiritul dreptei chibzuinţe (ορθοφροσυνη) în antiteză cu spiritul raţionalismului (ορθολογισμος).

Pare, desigur, greu de înţeles conceptul că pot fi contrari doi termeni, deşi ambii au ca prim element component acelaşi cuvânt care arată corectitudinea. Deoarece, dacă ceva este corect, este corect pentru totdeauna şi din orice perspectivă şi nu poate să fie contrar sieşi.

Diferenţa nu se referă însă la acest element component care arată justeţe, ci are în vedere criteriul justeţii sau corectitudinii, în funcţie de care ceva este socotit corect sau nu. Şi pentru că termenii trebuie să aibă un conţinut acceptat convenţional de către partenerii de dialog, pentru ca să poată fi posibilă înţelegerea între ei, definim sensul dreptei sau corectei chibzuinţe (ορθοφροσυνη) ca fiind aprecierea corectitudinii pe baza gândirii integrale, iar sensul raţionalismului ca fiind aprecierea corectitudinii pe baza cunoscutei *ratio*.

Acceptarea raţiunii, adică a logicii umane, ca pe singurul criteriu al adevărului, anulează sobornicitatea

Se vede imediat că raţiunea este parte a gândirii integrale şi că ορθοφροσυνη este o noţiune cuprinzătoare, incluzând şi alte criterii în afară de cele ale raţiunii. Prin urmare, acceptarea raţiunii, adică a logicii umane, ca pe singurul criteriu al adevărului, anulează sobornicitatea (caracterul holistic), deoarece ignoră toate celelalte criterii şi capacităţi de cunoaştere ale omului. În plus se închide faţă de revelaţia dumnezeiască a tuturor adevărurilor dumnezeieşti care nu se supun raţiunii omeneşti.

Acest lucru nu este permis să-l accepte spiritul ortodox. Deoarece acceptarea faptului că raţiunea se supune controlului critic prin sine, fără adevăr, îl face pe purtătorul acestei raţiuni, adică pe om, criteriu al adevărului. Aceasta aduce cu sine negarea lui Dumnezeu, din moment ce Dumnezeu nu poate fi dovedit logic, raţional; aduce cu sine orgoliul omului, dorinţa lui de a deveni superom şi proclamarea faptului că - după logica lui - Dumnezeu a murit.

Această situaţie schizofrenică a omului cu prea multă părere de sine îl caracterizează pe cel care se încrede exclusiv în judecata sa. Această supralicitare proprie îl conduce pe om la desconsiderarea celorlalţi, la neglijarea (ignorarea) lui Dumnezeu, şi, în cele din urmă la desconsiderarea omului normal.

După duhul ortodox, raţiunea, logica umană este un instrument util şi un dar al lui Dumnezeu către om

După spiritul ortodox, raţiunea, logica umană este un instrument util şi un dar al lui Dumnezeu către om, "bun foarte", dar cu condiţia ca să fie folosit în limitele vocaţiei sau ale misiunii sale. Nu poate fi însă acceptată drept criteriul tuturor.

Există drumul Damascului şi în timpul străbaterii acestui drum există posibilitatea dialogului direct şi personal, a întâlnirii cu Dumnezeu în persoana lui Iisus Hristos. Există harul care adevereşte (confirmă) ceea ce simte inima. Există împărtăşirea (comuniunea) personală cu energiile necreate ale Dumnezeirii, pe care au trăit-o Sfinţii şi pe care nu o pot experimenta cei care se încred numai în propria lor raţiune. Există iubirea care deschide multe uşi ale cunoaşterii superioare şi credinţa care poate pătrunde la lucrurile nevăzute. Omul care are spiritul (duhul) ortodox al dreptei gândiri (ορθοφροσυνη) nu este posibil să ignore toate aceste lucruri, deoarece el nu se supune controlului exclusivist al raţiunii.

De altfel, dacă le separăm în profunzime, vom vedea că logica umană pleacă de la anumite axiome, care în mod arbitrar se învrednicesc de un prestigiu şi de recunoaştere generală. Dar dacă înlocuim aceste axiome cu altele, aşa cum au făcut unii matematicieni care au înlocuit axiomele geometriei euclidiene, vom ajunge la alte concluzii. Prin urmare, dacă omul este acela care pune temelia propriei sale logici este responsabil şi de concluziile la care ajunge.

În Biserica Ortodoxă, altă temelie nu poate nimeni să pună în afara aceleia care a fost pusă, care este Iisus Hristos

În Biserica Ortodoxă însă, altă temelie nu poate nimeni să pună în afara aceleia care a fost pusă, care este Iisus Hristos (1 Cor. 2, 11). Şi noi creştinii ortodocşi avem absolută încredere în această temelie. Aceasta pentru că ştim că Hristos ne-a iubit pe noi până la moarte şi s-a răstignit pentru noi. Asemenea lucru nici unul din raţionalişti nu a făcut pentru noi. Totuşi, Duhul nostru nu se luptă pentru a nimici argumentele răufondate ale raţionaliştilor, ci îşi continuă drumul său. În felul acesta nu se supune raţionalismului şi nici nu se angajează în disputa raţionalistă zadarnică şi neroditoare, care este, de altfel, valoarea logicii umane în faţa logicii lui Dumnezeu, de care s-au împărtăşit într-o măsură oarecare sfinţii? Dumnezeu ne spune prin gura profetului Isaia, cât de departe este cerul de pământ, atât de departe sunt judecăţile noastre de gândul lui Dumnezeu (Is. 55, 9). Iar un gânditor al zilelor noastre a scris: cât de departe este logica maimuţei de logica unui om de mijloc, atât de departe este logica acestuia din urmă de logica unui geniu uman. Şi desigur, adăugăm noi, nu există măsură de măsurat a distanţei dintre logica omului, fie chiar şi genială, şi logica lui Dumnezeu.

Logica, de altfel, prelucrează date, informaţii. Astăzi, când cunoaşterea a crescut foarte mult, ni s-a certificat din punct de vedere ştiinţific că în oricare dintre domeniile de cercetat, sunt mult mai multe lucrurile pe care nu le cunoaştem, încă decât cele pe care am ajuns să le cunoaştem. În consecinţă, oricare dintre concluziile la care a ajuns prelucrarea logică a datelor pe care le cunoaştem până acum, este ameninţată de erezia neluării în calcul - din imposibilitatea de a o face - a informaţiilor care nu s-au descoperit încă. Toate acestea înseamnă că siguranţa logicii noastre şi credinţa în stabilitatea ei nu pot fi absolute, ba mai mult, riscul răsturnării oricărei concluzii ştiinţifice venit din eventualitatea unor noi descoperiri în domeniu, necunoscute până atunci, care în mod obligatoriu aduce cu sine reformularea concluziei, stă deasupra acesteia precum sabia lui Damocles.

Icoana Maicii Domnului de la Mânăstirea Neamţ, făcătoare de minuni

Dacă, prin urmare, concluziile prelucrării logice a informaţiilor sunt meteorice, chiar şi în cadrul naturii materiale, care este studiată de pe o bază mai stabilă, oferită de ştiinţele pozitive, cu cât mai mult prelucrarea logică a datelor ce ţin de viaţa duhovnicească necunoscute în cea mai mare parte, chiar şi pentru oamenii de ştiinţă! Cei care au experienţa cunoaşterii duhovniceşti (spirituale) afirmă prin gura Sf. Ap. Pavel că omul duhovnicesc (nu intelectualul zilelor noastre, ci cel care face experienţa vieţii duhovniceşti în Hristos) "toate le judecă, acesta însă de nimeni nu poate fi judecat" (1 Cor. 2, 15).

Aşadar, ceea ce raţionalismul caracterizează ca fiind instrumentul absolut al cunoaşterii, raţiunea, nu este decât un instrument relativ de cunoaştere, potrivit numai pentru dobândirea cunoaşterii veacului acestuia, care continuu se reconsideră şi se reformulează.

Pentru aceste motive şi Sfinţii Părinţi ai Bisericii Ortodoxe urmând Apostolului Pavel, socotesc cuvintele înţelepciunii omeneşti insuficiente pentru a exprima adevărurile dumnezeieşti, care sunt exprimate "prin arătarea duhului şi a puterii lui Dumnezeu" (1 Cor. 2, 4). Ei folosesc însă şi argumentarea logică pentru a demonstra lipsa de logică a diferitelor erezii.

Înţelepciunea Bisericii nu este înţelepciunea acestui veac, ci înţelepciunea lui Dumnezeu

Înţelepciunea Bisericii nu este, însă, înţelepciunea acestui veac, ci înţelepciunea lui Dumnezeu (1 Cor. 2, 7), descoperită nouă de Duhul Acestuia (1 Cor. 2, 10). *"Iar noi nu am primit duhul lumii, ci Duhul lui Dumnezeu, pentru ca să cunoaştem cele dăruite nouă de Dumnezeu. Pe care le şi spunem nu în cuvintele învăţate din înţelepciunea omenească, ci în cuvinte învăţate de la Duhul Sfânt, lămurind oamenilor duhovniceşti lucrurile duhovniceşti"* (1 Cor. 2, 12-13).

Aşadar - pentru a încheia şi acest subiect - duhul ortodox nu este duhul înţelepciunii omeneşti, al cuvântului omenesc, raţional, ci este Duhul după Dumnezeu, Duh de la Dumnezeu, Duh Sfânt.

Am putea să mai vorbim mult încă despre diferitele manifestări ale duhului ortodox în antiteză cu calităţile de la acest duh. Astfel, de ex., o consecinţă a universalităţii duhului ortodox şi o manifestare parţială a acestuia este ecumenicitatea sa, care se opune şi intenţionalizării exagerate, dar şi îngustimii şoviniste, ca să ne exprimăm aristotelic. Duhul ortodox recunoaşte drept pozitivă identitatea proprie a popoarelor şi nu urmăreşte anularea acesteia, dar nu o acceptă ca fiind mai presus de adevărul lui Hristos.

O altă manifestare a universalităţii (sobornicităţii) duhului ortodox este lucrarea pentru mântuirea întregii lumi şi nu numai a propriei noastre persoane. Aşa cum învaţă Sf. Părinţi şi cum confirmă practica liturgică a Bisericii, Biserica Ortodoxă se roagă cu orice prilej pentru toată lumea, pentru cei vii şi pentru cei adormiţi, pentru cei prezenţi ca şi pentru cei care lipsesc, pentru cei drepţi şi pentru cei păcătoşi, pentru unitatea şi pentru binele comun al tuturor, dorind ca să nu ajungem la desăvârşire fără aceştia. Numai în liturghia credincioşilor, la care este îngăduită participarea numai a acestora, rugăciunile se extind referindu-se la cei botezaţi şi la cei care au adormit în nădejdea vieţii veşnice şi care locuiesc în toate satele şi oraşele, dar nu cuprind şi pe cei care nu se află în Biserica Ortodoxă, pe cei care nu pot participa la taina Cinei Domnului.

Dar referirea la fiecare din atributele duhului ortodox, care este duhul adevărului, al vieţii, al libertăţii, al înfierii, al bucuriei, al optimismului, al credinţei, al încrederii, al nepătimirii, al neiubirii de sine, al iubirii, al frăţietăţii, al iubirii de oameni, al respectului, al dreptăţii, al învierii, al biruinţei, al păcii, al mântuirii şi al multora asemenea acestora, nu este posibilă din cauza timpului. A fi ortodox nu înseamnă numai a primi învăţătura dogmatică ortodoxă, ci şi a te conforma şi a te lăsa inspirat de duhul ortodox şi a realiza etosul ortodox. Numai atunci Ortodoxia noastră devine ortodoxie în fapt, plăcută lui Dumnezeu şi atrăgătoare pentru semenii noştri.

Acesta este duhul ortodox, aceasta este înţelepciunea, aceasta şi gândim cele după Dumnezeu. Şi în această înţelepciune, pentru ca să repetăm cuvintele înţeleptul Solomon este *"duhul înţelegerii, sfânt, fără pereche, cu multe laturi, nepământene, ager, pătrunzător, neîntinat, preaînţelept, fără de patimă, iubitor de bine, ascuţit, neoprit, binefăcător, iubitor de oameni, neclintit, temeinic, netulburat, atotputernic, atotsupraveghetor, şi străbătând prin toate duhurile istețe, curate şi oricât de subţiri. Pentru că înţelepciunea este mai sprintenă decât orice mişcare, ea pătrunde şi îşi face loc pretutindeni prin curăţia ei. Ea este suflul puterii lui Dumnezeu, ea este curata revărsare a slavei Celui Atotputernic, astfel că nimic nu poate să o întristeze. Ea este strălucirea luminii celei veşnice şi oglinda fără pată a lucrării lui Dumnezeu şi chipul bunătăţii Sale. Fiindcă este una, toate le poate, şi rămânând una cu sine însăşi, ea toate le înnoieşte, şi răspândindu-se prin veacuri în sufletele sfinte, ea înnoieşte din ele prieteni ai lui Dumnezeu şi prooroci.*

Cu adevărat Dumnezeu nimic nu iubeşte fără numai pe cel ce petrece împreună cu înţelepciunea. Ea este mai frumoasă decât soarele şi decât toată orânduirea stelelor, dacă o pui alături cu lumina, înţelepciunea o întrece. Fiindcă după lumină urmează noaptea, pe când înţelepciunea rămâne nebiruită în faţa răutăţii" (Înţelep. Solomon 7, 22-30).

"Înţelepciunea rămâne nebiruită în faţa răutăţii".

Aceasta să fie ultimul cuvânt al simpozionului nostru duhovnicesc de astăzi: Înţelepciunea cea de la Dumnezeu a creştinului ortodox nu este biruită de răutate.

Agenda de lucru a Prea Fericitului Părinte TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, 15-30 septembrie 1997

Audienţe şi primiri

Marţi, 16 septembrie - dl. Ion Diaconescu, preşedintele Camerei Deputaţilor;

- un grup de monahi şi monahii din Grecia - pelerini la mănăstirile din Moldova şi Bucovina - grup condus şi prezentat Prea Fericirii Sale de către P. Cuv. Arhim. Melchisedec, starețul Mănăstirii Putna, jud. Suceava.

Miercuri, 17 septembrie - dl. Ec. Marius Stoicescu, directorul Bazei de Aprovizionare a Petrom SA, membru al Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureştilor

Joi, 18 septembrie - PS dr. Laurenţiu Streza Episcopul Caransebeşului;

- PS Calinic, Episcopul Argeşului şi Muscelului;

- PS pr. dr. Nicolae Dură, parohul Parohiei Ortodoxe Române din Viena.

Vineri, 19 septembrie - P. Cuv. Ierom. Dimitrie Ieremia, doctorand la Institutul Teologic Saint Serge din Paris;

- PC pr. Constantin Iana, parohul Parohiei Ortodoxe Române Sfântul Nicolae din Adelaide, Australia.

Sâmbătă, 20 septembrie - dl. dr. Mircea Munteanu, preşedintele Uniunii Mondiale a Românilor Liberi.

Luni, 22 septembrie - IPS Arhiepiscop Bartolomeu al Vadului, Feleacului şi Clujului;

- dl. col. Ion Anghel Mânăstire, şeful Direcţiei de cultură şi Sport a Ministerului de Interne;

- dl. prof. univ. dr. Victor Crăciun, preşedintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni.

Marţi, 23 septembrie - IPS dr. Serafim Joantă, Arhiepiscop de Berlin şi Mitropolit al Europei Centrale;

- dl. Nicolae Noica, ministrul Lucrărilor Publice şi Amenajării Teritoriului;

- dl. Matei Cazacu din Franţa.

Agenda liturgică

Vineri, 19 septembrie - a înălţat o rugăciune pentru defunctul Mircea Ionescu, colaborator de valoare al Administraţiei Patriarhale pe care a slujit-o câteva decenii în funcţia de contabil şef.

Duminică, 21 septembrie - a asistat la Sfânta Liturghie săvârşită în biserica parohiei Brădet, jud. Argeş, de PS Calinic, Episcopul Argeşului şi Muscelului, cu ocazia aniversării a 600 de ani de la ctitorirea acestei biserici de către voievodul Mircea cel Bătrân.

Agenda Administrativ-pastorală

Vineri, 19 septembrie - a binecuvântat pe participanţii la lucrările simpozionului *Asistenţa socială desfăşurată de Biserica Ortodoxă Română în noile condiţii socio-economice ale ţării*, desfăşurat între 17-19 septembrie la Palatul Patriarhiei Române.

Marţi, 23 septembrie - a prezidat şedinţa de lucru a Permanenţei Sfintei Arhiepiscopii a Bucureştilor.

Miercuri, 24 septembrie - Luni, 29 septembrie - în fruntea unei delegaţii a Bisericii Ortodoxe Române, formată din IPS Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, IPS Serafim, Mitropolit al Germaniei, IPS Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului şi PS Nifon, Episcopul Slobozieşi şi Călăraşilor, a participat la lucrările Simpozionului internaţional *Religie, ştiinţă, mediu - Marea Neagră în criză*, organizat de Patriarhia Ecumenică, prilej cu care au fost vizitate oraşe - port din România, Bulgaria, Turcia şi Grecia, vetre şi mărturii ale vechimii creştinismului în acest spaţiu.

Luni, 29 septembrie - s-a întâlnit cu prea cucernicii preoţi participanţi la cursurile misionar - pastorale şi de metodologie didactică - seria a 82-a, organizate la Facultatea de Teologie din Bucureşti, adresându-le cu acest prilej îndemnuri pentru o cât mai rodnică misiune pastorală, la înălţimea chemărilor, cerinţelor şi nevoilor societăţii româneşti de astăzi.

Marţi, 30 septembrie - a prezidat lucrările Sfântului Sinod plenar al Bisericii Ortodoxe Române.

diac. Nicolae VLADU
Secretarul Cabinetului Patriarhal

Noutăţi editoriale

Ioan Kovalesky - "Fericiţii nebuni pentru Hristos", Editura Anastasia, Colecţia Eseu teologic, Bucureşti, 1997, 300 p

Editura Anastasia prezintă prin această lucrare, într-o formă grafică deosebită, una dintre frumoasele lucrări ale teologiei ortodoxe aflate sub semnătura lui Ioan Kovalevsky. Acest volum, editat cu sprijinul Monahului Ignatie, apare sub traducerea cunoscutului Boris Buzilă, traducere după originalul rusesc "*Nebunia întru Hristos şi nebunii pentru Hristos în Biserica Răsăritului şi în cea rusească*", cu un frumos şi distins limbaj teologic, simplu şi explicit.

Demerdul kovalevskian se dovedeşte prin parcurgerea acestei lucrări unul actual spiritualităţii ortodoxe. El, Kovalesky, încearcă să facă o trecere în revistă a nebunilor şi a nebuniei întru Hristos, exemplificată pe cazuri concrete, expunere ce este însoţită de un comentariu riguros

După o introducere generală în care se încearcă punerea în temă prin definirea în linii mari a "nebuniei întru Hristos", cartea se împarte în două părţi, la rândul lor cu mai multe capitole, care cuprind pe de-o parte o sistematizare generală a problemei în discuţie urmată, pe de altă parte, de urmărirea fenomenului în spaţiul particular rusesc. Cartea mai cuprinde la sfârşit o *Addenda* cu mărturii ale nebunilor în Hristos de la Muntele Atos şi din Moldova.

Lucrarea o considerăm de un deosebit interes. *Este, oare, asceza nebuniei mistice în acord cu spiritul creştinismului, în general, şi cu natura umană în special?* se întreabă autorul, punându-l pe cititor în dificultate prin căutările lui spre desluşirea problemei. În acelaş timp autorul vine şi explică lămurit "cum şi în ce chip poate duce nebunia întru Hristos la desăvârşire morală".

Interesant este faptul că autorul vine întotdeauna cu afirmaţii sprijinite pe exemple concrete şi vii, acestea aducându-le până în zilele noastre, în contemporaneitate. El face de altfel o mică "istorie" a nebuniei în Hristos, o exemplificare a acestui fenomen în existenţa istorică. Arată că Ortodoxia a avut tot timpul "nebuni întru Hristos" şi că de foarte multe ori această "nebunie" catalogată sminteală de contemporani s-a dovedit "înţelepciune" înaintea lui Dumnezeu.

"Este cu totul fără temei cerinţa ca lucrarea mântuirii, plăcută lui Dumnezeu, să arate pentru toţi la fel. Am remarcat deja că diversitatea forţelor existente în om face cu neputinţă o uniformizare a modului de a acţiona. Importanţa nebuniei mistice nu scade prin faptul că modul de viaţă respectiv nu poate fi generalizat, după cum nici castitatea nu încetează să rămână o înaltă virtute, deşi nu toţi oamenii şi-o pot păstra. Este lipsită de temei şi temerea că ordinea socială s-ar destrăma dacă ar deveni toţi nebuni pentru Hristos. Dar nu pot deveni toţi, fie pentru că, întâi de toate, calea nebuniei mistice, aşa cum am văzut, este partea celor desăvârşiţi, care s-au întărit în virtuţi şi, pe deasupra, aşa cum observam mai devreme, puţinii oameni care s-au mântuit urmând această cale grea şi alunecoasă, au făcut-o dintr-o chemare de sus. În ce priveşte opinia că nebunii pentru Hristos ar fi elemente nefolositoare pentru societate, aceasta se infirmă, în mod evident, prin faptul că viaţa lor a exercitat o înaltă şi binefăcătoare înrâurire asupra contemporanilor."

Redacţia

Parte din moaştele Sfântului Ioan Gură de Aur la Bucureşti

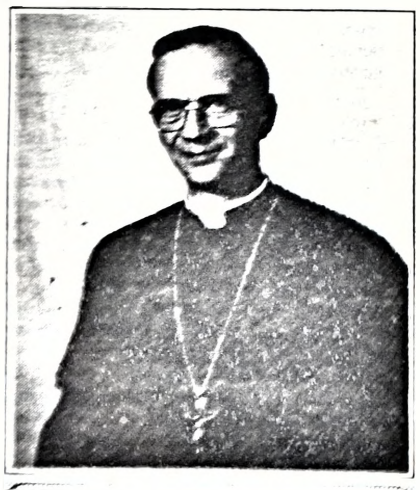

Cardinalul Silvano Piovanelli, Arhiepiscopul Florenţei

S-a născut în Ronta di Mugello, la data de 21 februarie 1924. A fost hirotonit preot la 13 iulie 1947 şi ales episcop titular la Tubune di Mauritania la 28 mai 1982, fiind hirotonit episcop la 24 iunie 1982. A fost avansat arhiepiscop de Florenţa la 12 martie 1983 de către papa Ioan Paul al II-lea. Ales cardinal la 25 mai 1985, cu titlul "Sf. Maria delle Grazie a Via Trionfale.

"Sunt fericit şi recunoscător de a fi fost primit de Prea Fericirea Sa, Părintele Patriarh Teoctist, cu mult respect şi cu multă afecţiune în catedrala Sa. Mă aplec în faţa persoanei Sale gândindu-mă la meritele şi la calităţile Sale, la înălţimea spirituală şi istorică a Bisericii Sale, pe care Sfântul Duh a voit să i-o încredinţeze, la dumnezeiasca autoritate care emană din demnitatea Sa patriarhală.

- Iată aici Sfintele Moaşte ale Sfântului Ioan Gură de Aur, cu urarea şi cu rugăciunea ca bunii creştini să devină chiar ei "guri de aur". "Gură de aur" este gura care predică adevărul cu dragoste şi exprimă dragoste în adevăr. Mai mult este viaţa care face adevărul în iubire.
Vom fi "guri de aur" în măsura în care vom fi "guri" ale lui Hristos.

Sfintele Moaşte să fie pentru dumneavoastră protecţie şi sprijin ca să puteţi realiza în mod demn, cu sfinţenie în Dumnezeu, noua catedrală care este în inima şi în sufletul PF Voastre, precum şi a episcopilor şi credincioşilor de aici."

din cuvântul Eminenţei Sale cu prilejul dăruirii Sfintelor Moaşte ale Sf. Ioan Gură de Aur Bisericii Ortodoxe Române

La invitaţia Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în perioada 13-17 octombrie 1997, Eminenţa Sa Silvano Piovanelli, cardinalul Florenţei, a vizitat Biserica Ortodoxă Română „Insoţit de Monseniorul Angelo Chiarini, preşedintele Comisiei Ecumenice din Toscana, Don Alessandro Lombardi - preot, Don Francesco Chilleri - preot, Don Robert Sviderski - preot.

În decursul celor cinci zile ale vizitei, distinşii oaspeţi au participat în prezenţa Sanctităţii Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul României, a IPS Mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei şi a altor înalţi ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, alături de un mare număr de clerici şi credincioşi, la sărbătoarea Sfintei Cuvioase Parascheva. De asemenea au fost vizitate biserici de parohie, mănăstiri, centre de asistenţă socială ale Bisericii, şi s-au întâlnit cu ierarhi, preoţi, monahi şi credincioşi ortodocşi români, cunoscând nemijlocit o parte din împlinirile şi nevoile vieţii şi activităţii pastorale misionare ale Bisericii Ortodoxe Române şi strădania sa de a face cunoscut mesajul Sfintei Evanghelii în societatea românească contemporană.

În ziua sosirii în România, Excelenţa Sa a fost oaspetele Episcopiei Romanului de unde a doua zi, 14 octombrie ac. s-a îndreptat într-un pelerinaj spre Iaşi la moaştele Sfintei Cuvioase Parascheva, ocrotitoare a Moldovei, participând la Sfânta Liturghie ce s-a oficiat la această mare sărbătoare a Moldovei şi a întregii ţări, unde au fost prezenţi sute de mii de credincioşi pentru a rădăcina împreună cu înalţii ierarhi prezenţi rugăciuni către Dumnezeu prin Sfinţii Săi.

De la această mare sărbătoare înalţii oaspeţi, însoţiţi de PS Episcop Vincenţiu Ploieşteanu, Vicar Patriarhal, au continuat să străbată meleagurile Moldovei pentru a se bucura de atmosfera de linişte şi pace duhovnicească a mânăstirii Vorona şi a altor mânăstiri în zilele de miercuri 15 octombrie şi joi 16 octombrie. Locurile de popas duhovnicesc au fost: mânăstirea Voroneţ, mânăstirea Putna, mânăstirea Suceviţa, mânăstirea Moldoviţa, mânăstirea Humor, biserica satului Victoria. Pe lângă acestea a fost vizitat locul de retragere pentru bătrânii din Suceava aflat în grija Arhiepiscopiei Sucevei şi s-au bucurat de ospitalitatea oferită de IPS Arhiepiscop Pimen al Sucevei şi Rădăuţilor.

Sosind din Mitropolia Moldovei în Arhiepiscopia Bucureştilor s-a săvârşit Sfânta Liturghie prilejuită de aducerea de la Florenţa a Sfintelor Moaşte ale Celui între Sfinţi Părintelui nostru Ioan Hrisostom, Arhiepiscopul Constantinopolului, în ziua de vineri 17 octombrie la biserica Înălţarea Domnului ridicată în cinstea "Eroilor Tineri" în cimitirul unde sunt aşezaţi cei care s-au jertfit în anul 1989.

La liturghia oficiată de Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, au luat parte înalţii oaspeţi: ES Arhiepiscopul Ioan Robu al Bisericii Romano-Catolice din Bucureşti, personalităţi ale vieţii sociale din România şi un număr mare de credincioşi dornici să se închine şi să venereze moaştele Sfântului Ioan Gură de Aur. Moaştele dăruite de Arhiepiscopia Florenţei prin Eminenţa Sa Silvano Piovanelli vor săălăşlui temporar în această biserică până când cu ajutorul lui Dumnezeu şi al Sfântului Ioan Gură de Aur vor fi puse la loc de mare cinstire în Catedrala Mântuirii Neamului cărela li sunt menite aceste odoare de mare preţ pentru întreaga lume creştină.

Redacţia

O viaţă de om închinată slujirii lui Dumnezeu şi Bisericii Lui

Trecerea Părintelui Dumitru Luca, fost director al Seminarului Teologic din Buzău, la cele veşnice

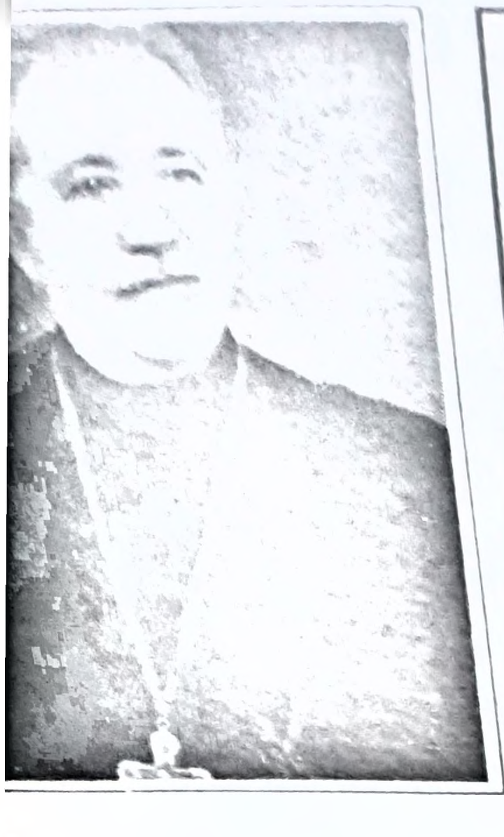

Părintele Director Dumitru Luca a plecat pe drumul veşniciei

La pleiada de dascăli străluciţi care ne-au luminat căile vieţii şi ne-au dăltuit şi format caractere creştine, în slujirea Bisericii Mântuitorului Hristos şi care ne vorbesc de dincolo de mormânt, se adaugă, plecând pe drumul veşniciei, părintele profesor şi director Luca Dumitru de la Seminarul Teologic "Chesarie Episcopul" din Buzău. Sentimentul pe care îl încercăm la această plecare a sa, cei care i-am fost ucenici şi pe care ne-a crescut şi educat cu dragoste părintească, este acela al despărţirii de părinţii noştri trupeşti; pentru că părintele Luca a fost un adevărat părinte. Poate mai mult decât oricare dintre dascălii noştri, care mai de care mai erudit şi mai conştient de chemarea sublimă a sacerdoţiului şi apostolatului didactic, părintele Luca s-a impus în faţa elevilor săi ca o personalitate complexă, îmbinând în fiinţa sa calităţile desăvârşite ale preotului şi dascălului de teologie.

Născut la 16 octombrie 1908, pe plaiuri oltene, la Drăgăşani, judeţul Vâlcea, paşii i-au fost purtaţi spre pământul încărcat de legendă, vitejie dar şi de suferinţă al Basarabiei. A urmat şi absolvit, cu rezultate strălucite la învăţătură, Seminarul Teologic şi Facultatea de Teologie din Chişinău, apoi Seminarul pedagogic din Iaşi. A îmbrăţişat cu multă responsabilitate slujirea preoţească cu care s-a identificat toată viaţa, fiind numit în 1932, preot la Cetatea Albă-Izmail. După patru ani de căsnicie, în 1936, a rămas văduv prin decesul soţiei, la naşterea primului copil. Şi-a dus cu multă demnitate şi cu rară curăţie tot restul vieţii, jugul văduviei, alături de părinţi, îngrijindu-se de creşterea unicului fiu, ajuns medic de valoare. A rămas împreună cu părinţii şi fiul la Chişinău unde, între 1937-1940, a fost profesor la Seminarul Teologic din localitate, apoi, datorită vitregiilor vremii, profesor la Seminarul de la Curtea de Argeş, între 1940-1941, ca apoi să se întoarcă din nou la Chişinău, între 1941-1944. După o peregrinare prin mai multe localităţi, s-a stabilit în 1948 la Buzău, fiind mai întâi profesor la Şcoala de cântăreţi, iar din 1951, când Seminarul şi-a redeschis porţile, profesor la această şcoală, de care şi-a legat viaţa şi numele, îndeplinind pe rând funcţiile de spiritual, profesor şi director. Ca director, a condus Seminarul Teologic vreme de 13 ani, sub oblăduirea vrednicului de pomenire, episcopul Antim Angelescu. După trecerea la pensie, părintele Luca s-a stabilit în Bucureşti, slujind la diferite biserici, iar în ultimii zece ani, alături de unul din ucenicii săi iubiţi, părintele prof. Ion Buga de la Biserica "Sf. Gheorghe Vechi" din Capitală. A slujit până aproape de obştescul său sfârşit care l-a luat dintre noi în seara zilei de vineri 11 iulie. Prohodirea i s-a făcut duminică 13 iulie, în biserica unde a slujit în ultimii ani ai vieţii sale, de un sobor numeros de preoţi şi diaconi, dintre care n-au lipsit şi foşti ucenici de-ai săi. Viaţa şi activitatea i-au fost evocate de părintele Vasile Ţepordei, care a vorbit în numele preoţilor basarabeni, slujitori în diverse biserici din Bucureşti şi veniţi, în ciuda anilor pe care îi poartă, în număr foarte mare la căpătâiul său, de unul din foştii seminarişti de la Izmail şi Chişinău, de un reprezentant al cercului pastoral şi de doi din ucenicii săi, părintele profesor Ioan Buga şi pr. prof. Nicolae D. Necula.

Sicriul cu trupul său neînsufleţit a fost apoi transportat la Buzău unde a fost înmormântat în cimitirul "Dumbrava".

Pentru cei care au avut şansa şi bucuria de a fi studiat la Seminarul Teologic din Buzău, în anii activităţii sale şi mai ales în calitatea sa de conducător al acestei şcoli, părintele Luca a rămas "*Părintele Director*". Preot cu solidă şi multilaterală cultură teologică şi laică, cu lungă şi bogată experienţă pastorală şi de viaţă, cu reale şi rare calităţi de profesor, cu simţ gospodăresc, cu autoritate, dar şi cu multă şi părintească înţelegere faţă de elevi, părintele Dumitru Luca a dat strălucire şcolii pe care a iubit-o şi a imprimat elevilor amprenta unei instituţii serioase în care s-au format elemente valoroase pentru preoţie şi învăţământul teologic.

Profesor de vocaţie, conştiincios, cu mult tact pedagogic şi metodă, punctual, sistematic şi clar în expunere, părintele Luca a rămas pentru noi toţi, care i-am fost elevi, un "model" demn de urmat în toate. Pentru elevul seminarist, ca de altfel şi pentru studentul teolog, profesorul model înseamnă enorm de mult, iar părintele Luca a fost un model de profesor şi preot. Profesorul, la care lecţiile se învăţau din clasă, era dublat şi de sacerdotul de vocaţie. Era exigent cu sine şi cu cei din jur, începând cu ţinuta vestimentară şi cu atitudinea faţă de lucrurile sfinte. Slujirea cu multă prestanţă, cu pătrundere şi trăire sufletească rar întâlnită, dusă până la transfigurare. Predicile sale erau o adevărată încântare, întocmite şi rostite după toate exigenţele retorice. Ele aveau ceva din frumuseţea şi farmecul hrisostomic. A fost numit pe drept, de către Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Dr. Antonie al Transilvaniei, care i-a fost elev, "*maestru al elocinţei*". Dar, mai presus de toate, părintele Luca a fost un om de mare caracter, de o cinste ireproşabilă, de o ţinută morală incontestabilă, mereu sincer, jovial şi îndatoritor. A fost om de comportare şi atitudine rectilinie, stând departe de compromis, fără să se manifeste însă cu rigiditate şi ostentaţie. A fost un caracter creştin desăvârşit.

Aşa l-au văzut, l-au simţit, l-au apreciat şi l-au iubit foştii săi elevi, risipiţi astăzi pe la slujirile la care Dumnezeu i-a chemat şi care sunt sigur că îi pomenesc cu evlavie şi respect numele său la Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie pe care ne-a învăţat să o slujim cu atâta dăruire. Personal, am fost unul dintre cei mai apropiaţi şi iubiţi fii sufleteşti ai săi şi nu greşesc dacă spun că m-am aplecat asupra Liturgicii datorită dragostei cu care ne vorbea despre cultul divin şi îl trăia. Niciodată nu voi reuşi să fiu suficient de recunoscător pentru dragostea pe care mi-a sădit-o spre slujirea preoţească. Căci n-am fi fost ceea ce suntem dacă n-ar fi fost bunii noştri profesori.

Pr. prof. dr. Nicolae D. NECULA

La plecarea Părintelui nostru pe drumul luminii

Părintele Dimitrie Luca, mai marele şcolii buzoiene, la adânci bătrâneţi şi negrăite osteneli sfinte, şi-a plecat şi el capul sub patrafirul gliei străbune, spre a primi obşteasca dezlegare din cele de aici. Cu aceeaşi discreţie înaltă cu care s-a strecurat de-a lungul acestui secol-labirint şi pe care l-a biruit prin linearitatea implacabilă ce-i caracteriza şi pe care mă tem că noi, contemporanii lui mărunţi, nu am privit-o cu destulă atenţie şi stăruinţă. Fiindcă evenimentul creştin Dimitrie Luca nu se va mai repeta, în veci.

Nicăieri ca aici nu se potrivesc mai bine cuvintele Apostolului: "*căci dacă aţi avea zeci de mii de învăţători în Hristos*", totuşi un singur Părinte am avut peste sufletele noastre - pe cel care îşi făcuse renume din aceasta. Fiindcă trebuie să recunoaştem că nu oricine se învredniceşte să fie gratulat cu un cognomen (poreclă) ca "*Tăticuţu*". Şi să nu uităm că-şi impusese statura de tată nu doar unor copii sfioşi, ci unor bărbaţi în toată legea, crescuţi şi înfăriţi cu duhul sub dulcea lui privire părintească. Ceea ce va rămâne o enigmă adorabilă este faptul că ne va fi foarte greu să explicăm cum reuşeau să coabiteze în acelaşi ipostas uman atâta bunătate şi o incredibilă fermitate. Dacă "viaţa este o luptă", cu certitudine Părintele a fost un mare erou al ei; nu am cunoscut un erou mai adevărat ca el, acolo printre oameni, în cotidianul mocirlos care înghite miliarde de indivizi în anonimatul insipid şi vâscos. A fost cu adevărat un anonim irepetabil întru care un om obişnuit s-a izbăvit de parşivul anonimat cenuşiu.

Definiţia cea mai scurtă şi cea mai exactă pentru preotul Dimitrie Luca este una uitată de milenii: a fost un *Bărbat Sfânt*. Şi este atât de greu să fii şi bărbat şi sfânt. Iar el a fost! Cine ar putea spune cu câtă vitejie şi-a purtat frumuseţea-i bărbătească de excepţie neîntinată de-a lungul unui veac al desfrânării *sans frontieres*? Şi să nu uităm că rămâne văduv, pierzându-şi adorata-i soţie (Nina presbitera) la numai patru ani de fericită căsnicie. Forţa morală a acestui om nu poate fi explicată decât în contextul figurilor legendare din panteonul istoriei oltene din care pământ nepereche (Drăgăşani) se născuse la începutul acestui secol. Că nu a renunţat nici o secundă la statura lui de sfinţenie bărbătească, nefăcând nici cel mai mic compromis, se vede uşor din aceea că nu a ajuns nici măcar episcop, deşi niciunul nu ar fi fost mai potrivit, mai vrednic de a fi. A rămas însă şi va sta totdeauna sufletelor celor ce l-au cunoscut, "la locul cel prea înalt" al moralităţii ireproşabile, al moralităţii creştine ca ontologie. De aici şi autoritatea sacerdotală absolută - piatră de hotar dominantă în ţinutul liturgic. Chiar şi pe stradă, părintele Luca părea să fie în altar, era liturgicul întrupat. Acest tot luminos, vizibil cu ochiul liber, izvora la el dintr-o candoare adorabilă. Timp de un deceniu de împreună slujire la Sf. Gheorghe Vechi, mi-a asigurat atmosfera aceea de puritate liturgică, necesară jertfei înţelegătoare. Un deceniu de liturghie curată, cel mai mare dar pe care putea să-l facă bisericii noastre cineva!

Odată cu plecarea lui, integritatea şi acrivia tipiconală îl vor urma acolo în lumea de sus. În acest sens, noi cei de jos, am rămas tare orfani. Tipicul şi Liturgica îl vor plânge cu amar şi nemângâiere; era al lor. Oare să fie întâmplător că autoritatea liturgică universitară de la noi astăzi se revendică de la şcoala buzoiană a părintelui Luca? Dovadă că preotul N. Necula a fost singurul (dar sumamente îndeajuns) dintre "slăviţii ucenici" care l-au prohodit frumos, aşa cum învăţase de la maestrul bun şi straşnic în frageda-i tinereţe seminarială. Dar ce am putea să spunem despre calităţile marelui plecat, în omiletică, în morală, în cateheză (toată viaţa i-a fost o neîntreruptă cateheză), în muzică (îşi păstrase vocea de adolescent chiar şi în preajma celor nouăzeci de ani) sau în psihologia duhovnicească.

Nu cred să fi realizat spovedanii mai frumoase decât cele în faţa bunătăţii lui intransigente. Te simţeai iertat doar prin aceea că stăteai în faţa lui; era o prezenţă purificatoare, iertătoare. Ceea ce se mai impune sublinierii noastre ar fi naturaleţea lui absolută în toate, chiar şi în sfinţenie; cred că acesta ar fi chipul cristic originar al sfinţeniei. Fără extremisme, nesilit, neprefăcut - cum este apa curată a izvorului frumos.

Părintele ne-a învăţat cum să ne mântuim la izvor, în viaţa noastră cea de toate zilele, cu o simplă bucată de pâine şi cu un pahar de apă clară. Acest echilibru natural într-o viaţă de sfinţenie neştirbită - rămâne paradigma specială şi specifică a marelui pedagog sacerdot. De fapt este vorba pur şi simplu de chipul necomplicat al ortodoxiei. Aşa a mărturisit în veacul lui părintele Dimitrie Luca. Precum el, nu mai rămâne niciunul în lumea noastră mică. Odihnească-se la locul lui cu pace!

PS Pentru ucenicii buzoieni: Împărtăşindu-l cu două ore înainte de sfârşit, i-am cerut iertare pentru necazurile pe care i le-am pricinuit "*în vremea aceea*", la care părintele, făcându-mi o cruce blândă pe frunte mi-a spus: "*v-am iubit mult, să nu mă uitaţi!*"

Cu acestea şi-a încheiat cuvântul către noi. Amin!

Pr. Ion BUGA

A murit părintele Luca

S-a născut la 16 octombrie 1908 la Drăgăşani, lângă Piteşti. A urmat Seminarul, apoi Facultatea de Teologie de la Chişinău unde tatăl său fusese mutat cu serviciul. Preot tânăr la Cetatea Albă-Ismail, îi moare soţia la prima naştere (1937) şi, doar cu părinţii şi copilul, rămâne la Chişinău spiritual la Seminar până în anul 1945 când vine la Buzău.

L-am cunoscut bine, aveam doar 12 ani când la Seminarul din Buzău ne-a venit spiritual tânăr (37 de ani) şi frumos, apropiat mai ales de noi, cei mici, şi căruia îi plăcea să slujească. De la venirea dânsului slujbele de la paraclis erau nelipsite, iar seara, după rugăciune, meditaţiile erau aşteptate şi apreciate de cei aproape 300 de elevi ai Seminarului. Rămas singur prea devreme, cu grija educării fiului rămas de la naşterea sa fără mamă, amândoi cu frica "pericolului roşu" care bântuia estul Europei şi cu grija zilei de mâine care era destul de sumbră într-un oraş în care nu avea casă, nici rude, a trecut peste toate cu puterea preotului tânăr susţinut de credinţa puternică în Cel pe care avea să-L slujească toată viaţa. După 1948 a predat la Şcoala de Cântăreţi şi pe unde a putut până în 1951 când Seminarul şi-a redeschis porţile şi de unde n-a mai plecat până la pensie.

A stat la Seminar 30 de ani: spiritual, profesor şi director, dar mai presus de toate părinte duhovnicesc şi îndrumător al atâtor serii de absolvenţi, majoritatea preoţi care-şi aduc aminte cu drag de părintele Luca Dumitru. Şi-aduc aminte cu drag, pentru că părintele Luca a fost pentru noi toţi un chip de lumină, chip de preot adevărat, blând şi bun, cu un suflet deschis, fără vicleşuguri ascunse, cu ochii pătrunzători care îţi inspirau încredere şi te făceau să-ţi dezvălui întreg păsul inimii. Avea atâta răbdare, încât niciodată nu se plângea de necazurile proprii; ba mai avea putere să întărească şi pe alţii. Calm şi răbdător, fără grabă şi frământări inutile, mergea încet, dar mereu şi sigur înainte. Şi-a păstrat demnitatea în toate privinţele şi ocaziile, a semănat multă corectitudine şi modestie, având întotdeauna un cuvânt bun pentru cei ce veneau în legătură cu dânsul. Era mai tot timpul senin şi cu vorba bună, fără să se teamă de moarte, ca cel ce ştia că omul, fiind zidit după chipul lui Dumnezeu, nu moare, ci merge la Cel ce i-a dat viaţa, pentru că "Dumnezeu nu este Dumnezeul morţilor, ci al viilor" (Matei 22, 29), că de la învierea Mântuitorului omul a fost eliberat de frica morţii şi cel ce crede în El nu va mai muri, ci va avea viaţă veşnică (Ioan 3, 16).

Am lucrat împreună aproape 20 de ani, fiindu-i elev, colaborator şi coleg. În ultimii ani, după 1989, nu ne-am mai întâlnit. Am vorbit cu dânsul la telefon de Anul Nou şi de Paşte, când i-am propus să-l aduc să vadă Seminarul aşa cu îl lăsasem în 1948 când am fost izgoniţi din el: "*Nu mai pot, măi Mihalache, m-au lăsat picioarele...*" Nu am insistat şi rău am făcut, părinte director Luca. Te-a chemat Dumnezeu înaintea noastră, probabil să ne fii călăuzitor şi dincolo, aşa cum ne-ai fost aici. Dumnezeu a luat dintre noi pe cel mai bun, ca să întărească acolo sus corpul profesoral al Seminarului buzoian, aşezându-l lângă părintele Gheorghe Marinescu, lângă părintele Jan Constantinescu, lângă părintele Vasile Sibiescu şi părintele Iorgu Constantinescu, profesori care au ridicat Seminarul de la Buzău după 1948 printre cele mai bune şcoli din ţară.

Acolo sus, în panteonul Bisericii triumfătoare, alături de vrednicii noştri înaintaşi, veţi continua slujba Liturghiei, rugându-vă pentru cei dragi, aşa cum aţi făcut toată viaţa. Trupeşte veţi locui de acum în liniştea cimitirului Dumbrava lângă mama care v-a dat viaţă şi lângă care aţi dorit să veniţi, dar sufleteşte veţi rămâne în inimile noastre şi la temelia Seminarului Teologic de la Buzău ca o icoană luminoasă, aşa cum a rămas trupul Anei Meşterului Manole în zidurile Mânăstirii Argeş. La vremelnica noastră despărţire, plini de nădejdea vieţii de apoi şi a învierii veşnice, vă încredinţăm părinte director Luca Dumitru că dragostea celor ce vă înconjoară acum şi a multor serii de absolvenţi care n-au putut fi de faţă vă va însoţi şi dincolo de mormânt şi că atâta vreme cât vom trăi nu vom înceta să ne rugăm pentru odihna sufletului vostru mare şi nobil. Copilul care v-a cunoscut acum 50 de ani şi care, poate, v-a necăjit de multe ori, vă cere încă o dată iertare şi-L roagă pe Dumnezeu să vă dăruiască pace veşnică în împărăţia celor drepţi.

Arhidiacon Tudor MIHALACHE

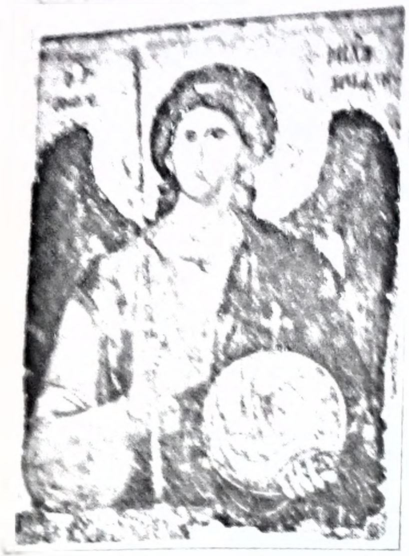

Adevărul despre Parohia Ortodoxă Română "Sf. Nicolae" din Dusseldorf

continuare din numărul trecut

Sub imboldul bunelor sentimente creştineşti şi convins fiind că majoritatea românilor ce frecventează această biserică doresc sincer unitatea ei în numele Domnului nostru Iisus Hristos şi nu a vreunei grupări politice, îmi reiau activitatea onorifică la această biserică, atât în strană cât şi în consiliul parohial. Împreună cu soţia, reuşesc să reorganizez corul. Slujbele îşi recapătă strălucirea de altă dată, iar biserica reîncepe să se umple din nou. Părintele Hodoş acceptă numirea sa în funcţia de paroh. Viaţa parohiei revine relativ la normal, cu toată concurenţa şi propaganda îndreptată împotriva noastră de noua parohie, sprijinită puternic de biserica greacă. Credincioşii se întorc, unul câte unul, la biserica mamă, ca albinele la matcă. Chiar şi dl. Sava, fost membru în consiliul parohial şi unul din fondatorii noii asociaţii religioase, aşa cum arătam înainte, revine printre noi, reluându-şi activitatea obişnuită în cadrul parohiei. În şedinţa adunării generale din 12. 03. 96 sunt ales, în unanimitate, preşedinte al consiliului parohial.

În noua mea funcţie sunt confruntat, de la bun început, cu nemulţumirea tot mai mare a credincioşilor, cauzată de menţinerea parohiei în jurisdicţia unui episcop străin, necanonic, şi în pofida celor întâmplate. Problema schimbării eparhiei şi subordonarea parohiei unui episcop canonic, dar român, era imperios necesară.

În urma consultării tuturor membrilor consiliului parohial (exceptând pe cei absenţi) şi a majorităţii enoriaşilor, s-a ajuns la concluzia finală că locul firesc al parohiei ortodoxe române "Sf. Nicolae" din Duesseldorf nu poate fi decât în cadrul Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania şi Europa Centrală. Mitropolia fusese înfiinţată în noiembrie 1993, aşa cum am amintit mai înainte, la iniţiativa celor şapte preoţi şi cuprindea, deja în jurisdicţia ei canonică, marea majoritate a parohiilor ortodoxe române din Germania şi Europa Centrală. În Germania, de exemplu, din totalul de 23 de parohii, 18 depindeau canonic de IPS Serafim.

Astfel, la cererea fermă şi sub semnătura a 15 din totalul de 20 de membrii ai consiliului parohial, comitetul de conducere al parohiei format din PC pr Ioan Hodoş - preotul paroh, Dimitrie Antal - preşedintele consiliului parohial şi Dumitru Cenda - vicepreşedintele consiliului parohial solicită IPS Serafim, Arhiepiscop de Berlin şi Mitropolit Ortodox Român pentru Germania şi Europa Centrală prin cererea datată 24. 06. 1996 integrarea Parohiei Ortodoxe Române "Sf. Nicolae" din Duesseldorf în jurisdicţia canonică a IPS Sale. Cererea este acceptată şi integrarea se perfectează prin actul nr. 129 din 12. 07. 1996.

Parohia Ortodoxă Română "Sf. Nicolae" din Dusseldorf intră din nou în "canonicitate"

Prin acest act, Parohia Ortodoxă Română "Sf. Nicolae" din Duesseldorf intră din nou în canonicitate, adică în legătură firească cu episcopul rânduit de Dumnezeu de a păstori pe fraţii săi de un sânge şi o credinţă. Actul corespunde de asemenea şi canonului 34 apostolic, care prevede ca fiecare naţie să-şi aibe episcopii săi proprii, din naţia respectivă.

Justeţea integrării parohiei în Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania şi Europa Centrală a fost confirmată şi de cei peste 200 de credincioşi care au participat la Sf. Liturghie din 13 octombrie 96 celebrată în biserica parohiei noastre "Sf. Nicolae" din Duesseldorf de către un sobor de preoţi şi diaconi în frunte cu Mitropolitul nostru IPS Serafim.

Bucuria regăsirii în biserica moşilor şi strămoşilor noştri a fost sărbătorită în cadrul agapei ce a urmat după slujbă în sala de adunare a centrului. Ca niciodată până acum, atmosfera în care s-a desfăşurat agapa a fost de totală armonie şi de profundă înţelegere. Cei aproape o sută de comeseni s-au putut înfrupta, după pofta inimii, din minunatele şi variatele bucate pregătite cu deosebită dragoste şi sârg de harnicile noastre gospodine, după reţete tradiţionale româneşti, atât de apreciate de noi toţi. Din păcate bucuria regăsirii în biserica strămoşească, este umbrită de campania calomnioasă şi de o brutalitate, greu de descris, pornită de grupul Dobrescu & Co. împotriva conducerii parohiei şi a celor ce au cutezat să facă acest pas, adică împotriva majorităţii covârşitoare a enoriaşilor şi a consiliului parohial.

Acestui grup i se mai alătură încă şase persoane care pentru lipsă nemotivată de la biserică şi deci a neîndeplinirii sarcinilor şi atribuţiilor faţă de parohie, fuseseră excluse din consiliul parohial prin hotărârea luată în unanimitate de adunarea generală din 12. 03. 96 (deci şi de Dobrescu & Co.), fapt comunicat în scris celor în cauză. Nici una din aceste persoane nu a făcut contestaţie în termenul legal, deci acceptaseră această hotărâre, care era de fapt absolut corectă şi conform statutului.

Această campanie nu urmărea altceva decât anularea, cu orice preţ, a integrării parohiei în biserica strămoşească. Grupul de opozanţi, pierzând busola, merge cu lipsa de scrupule aşa de departe încât, mistificând realitatea şi interpretând statutul asociaţiei după bunul lui plac, afirmă că integrarea parohiei în biserica strămoşească ar fi chiar "ilegală şi împotriva legilor germane" (vezi articolele dlui Costandache). Dl. Dobrescu ne reclamă chiar, pentru încălcarea legii, atât la biserica evanghelică de care aparţine centrul din Duesseldorf- Wersten cât şi la tribunal.

Integrarea, pe lângă faptul că nu este ilegală, s-a făcut în conformitate cu acest statut, care la punctul 3 din preambul prevede că: "independenţa faţă de biserica din patrie se va menţine până în momentul în care ea (biserica din patrie nn) şi-a recâştigat libertatea şi îşi poate rezolva chestiunile proprii liber şi independent".

•

În speranţa că cititorul acestor rânduri, desigur cam numeroase, a reuşit deja să-şi facă o imagine cât de cât clară despre această comunitate românească din Germania şi despre multiplele probleme uneori foarte neplăcute, aşa cum s-a văzut, cu care este confruntată, mă voi opri numai asupra adunării generale extraordinare din 30. 11. 96, unul din punctele cheie ale articolului "de fond" al d-lui Costandache. Şedinţa avea ca temă pe ordinea de zi modificarea şi completarea statutului, necesară ca urmare, pe de o parte, a integrării parohiei în jurisdicţia canonică a IPS Serafim, iar pe de alta, a unor aspecte noi intervenite în viaţa disporei după căderea cortinei de fier şi a altor hotărâri luate de consiliul parohial.

Cei patru opozanţi în frunte cu dl. Dobrescu, prezenţi la şedinţă, încearcă de la bun început şi într-o manieră extrem de insultătoare şi de arogantă să oblige adunarea să rediscute integrarea, act pecetluit deja, pentru totdeauna, în urmă cu patru luni, transformând şedinţa într-un vacarm de nedescris. Şedinţa nu s-a putut începe decât după ce integrarea s-a mai supus odată votului. Din cele 22 de persoane prezente, 18 au votat pentru, iar împotrivă numai cei 4 opozanţi. În semn de protest ei părăsesc imediat sala de şedinţe. Cei 18 membri ai consiliului parohial rămaşi în sală, consideră că atât votul acestora împotriva integrării cât şi atitudinea lor în general şi părăsirea sălii de şedinţă sunt incompatibile cu calitatea de membru în consiliul parohial şi hotărăsc în unanimitate excluderea lor din rândurile sale.

Cu privire la bogăţia de epitete cu care dl. Costandache cu atâta culanţă ne răsfaţă [illegible] ar fi: fur, agenţi (se înţelege, nu-i aşa, [illegible] să insinueze?), unelte, trădători, vlăjgani [illegible] navă de nervi etc, consider că orice comentariu este de prisos.

În încheiere voi încerca să clarific şi unele aspecte referitoare la IPS Serafim, care în mod tendenţios, sunt prezentate fals sau pur şi simplu inventate, atât de dl. Costandache cât şi de ceilalţi detractori ai IPS Sale.

1. IPS Serafim nu a fost trimis nici de Patriarhia Română şi nici de regimul Iliescu să pună stăpânire pe diaspora românească. IPS Sa a fost ales Arhiepiscop de Berlin şi Mitropolit pentru Germania şi Europa Centrală de către adunarea eparhială a Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania şi Europa Centrală întrunită în sesiune ordinară la Aachen pe 16-17 octombrie 1994. Mitropolia fusese înfiinţată, repet, la iniţiativa acelui grup de şapte preoţi din diasporă pe [illegible] ianuarie 1993. Ea este după statut autonomă şi ca atare, se conduce şi se administrează prin organele sale proprii atât din punct de vedere pastoral cât şi economic şi financiar. Sf. Sinod al BOR, validează la 12. 01. 94 alegerea noului mitropolit în persoana IPS dr. Serafim Joantă. Ceremonia intronizării are loc la 5. 06. 94 în biserica "Sf. Luca" din Munchen.

2. Parohia ortodoxă română "Sf. Nicolae" din Duesseldorf (aşa cum am arătat înainte) a fost integrată în Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania şi Europa Centrală la propria ei cerere şi nu "acaparată" de "Romul Joantă" cu ajutorul "agenţilor" Cenda şi Antal şi a celor ce l-au trimis, adică Patriarhia Ortodoxă Română şi regimul Iliescu. Integrarea a fost solicitată de trei pătrimi din membrii consiliului parohial şi a marii majorităţi a enoriaşilor.

3. Biserica, la fel ca oricare instituţie sau întreprindere, nu poate exista şi funcţiona fără să aibă un sediu, un acoperiş propriu. Aşa şi o Mitropolie. În prezent şi în mod provizoriu sediul Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania şi Europa Centrală se află în Regensburg, la Institutul pentru Bisericile Orientale, ce aparţine Bisericii Catolice.

Apelul lansat de IPS Serafim pentru cumpărarea unei biserici cu clădire aferentă pusă în vânzare de Biserica Evanghelică din Koln la preţul de l, 5 milioane DM, ce ar putea servi ca sediu mitropolitan, a fost adresat exclusiv românilor stabiliţi în occident şi nu celor din ţară, care în prezent traversează o perioadă marcată de mari lipsuri materiale. Dacă ne gândim numai la faptul că o simplă casă de locuit sau un apartament de patru camere costă în Germania cca. 500. 000 DM, preţul cumpărării acestei clădiri este mai mult decât amical. Această sumă s-ar strânge fără nici un sacrificiu, aşa cum în mod generos susţine dl. Constandache, dacă de exemplu, cei aprox. 300 000 de români stabiliţi în Germania ar dona derizoria sumă de 5 DM, echivalentul unui pachet de ţigări.

4. Cererea adresată Sf. Sinod al BOR şi semnată de 203 români din diasporă, prin care se solicită înlocuirea Mitropolitului Serafim nu poate fi considerată decât ca o glumă nereuşită. Ea reprezintă excusiv opinia celor 203 persoane semnatare şi nu a celor peste un milion de români ortodocşi ce trăiesc în Europa Occidentală şi care doresc sincer comuniunea cu biserica moşilor şi strămoşilor lor. În afară de asta, un mitropolit ales după toate canoanele bisericeşti, nu se poate înlocui după bunul plac al unuia sau altuia.

Dimitrie ANTAL
Monheim, Germania
31.05.97

Credinţa şi drapelul

Între 9-11 octombrie 1997 a avut loc la Strasbourg al doilea Summit al Consiliului Europei la care au participat 40 de şefi de state, şefi de guverne şi multe alte personalităţi marcante ale vieţii politice internaţionale. Presa scrisă şi televiziunea din întreaga Europă, şi nu numai, au dezbătut în ample reportaje toate momentele importante ale acestei reuniuni de la Strasbourg, capitala Europei.

România a fost reprezentată de o delegaţie condusă de însuşi dl. preşedinte Emil Constantinescu, însoţit de ministrul afacerilor externe, dl. Adrian Severin.

Ritmul tensionant şi caracterul preponderent politic al acestei vizite la Strasbourg au fost întrerupte de câteva momente de simţire şi trăire autentic românească şi creştină. Unul dintre aceste momente l-a constituit recepţia oferită de preşedintele Emil Constantinescu la sediul Ambasadei României, joi 9 octombrie, prilej cu care s-a putut întâlni şi chiar dialoga cu unii dintre românii pe care valurile vieţii i-au aruncat pe aceste meleaguri, precum şi cu un grup al studenţilor şi doctoranzilor români aflaţi la studii la Strasbourg, care sunt organizaţi în *Amicale des Etudiants Roumains* (ADER).

Apoi, sâmbătă 11 octombrie, înainte de întoarcerea în ţară, preşedintele României a ţinut să poposească pentru un timp - deloc scurt, având în vedere ritmul în care s-a desfăşurat întreaga vizită - şi la Cimitirul militar român de la Soulzmatt. Situat la circa 110 km sud de Strasbourg, acesta nu este singurul cimitir militar român din Alsacia şi Lorena. (De altfel, despre acest cimitir şi despre pelerinajele care se organizează în fiecare an în preajma praznicului Înălţării Domnului şi în jurul datei de 11 noiembrie - ziua armistiţiului - s-a mai scris în presa noastră, chiar în cea bisericească, iar Redacţia "Viaţa spirituală" a Televiziunii Române a realizat un reportaj în primăvara anului 1996). Acest cimitir este al doilea ca mărime, însă cel mai bine organizat şi întreţinut prin purtarea de grijă a primăriei din Soulzmatt care, de altfel, a organizat şi primirea preşedintelui României în comună.

După depunerea coroanelor de flori şi onorurile militare în memoria celor 687 de ostaşi români ale căror rămăşiţe pământeşti se odihnesc în umbra pădurii de la Soulzmatt, a urmat slujba parastasului oficiată de preoţii ortodocşi români de la Strasbourg - unii dintre aceştia sunt păstori ai parohiilor româneşti din această parte a Europei, iar alţii sunt veniţi la studii.

În această oază de românitate, în comuniune cu cei vii şi cu cei adormiţi, preşedintele a fost copleşit de emoţii, iar privirea i-a trădat simţămintele de atunci când s-a cântat *Veşnica pomenire*, când s-a cântat *Imnul Eroilor*, dar mai cu seamă când s-a oprit asupra drapelului României, cu gaura în loc de vechea stemă, unul dintre drapelele din Piaţa Universităţii care de o bucată de vreme este aici la Soulzmatt, departe de ţară, [illegible] româneşti de pe aceste meleaguri. Drapelul acesta a fost întotdeauna prezent la pelerinajele de la Soulzmatt, [illegible] peste timp şi [illegible] decembrie 1989 şi [illegible] dată.

Pr. drd. Alexandru Gabriel GHERASIM

CULEGERE ŞI MACHETARE PE CALCULATOR
Redacţia VESTITORUL ORTODOXIEI
Adresa: Bd. Regina Maria nr. 1, bl. P 5 b. Unirii, sc. 1, ap. 4,
Bucureşti, cod 70061, telefon şi fax : 3 35 61 70.
TIPARUL EXECUTAT LA ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ
„PROGRESUL ROMÂNESC" S.A.
ABONAMENTELE SE POT FACE PRIN RODIPET S.A.
PREŢUL: 1000 LEI
Poziţia în catalogul presei: 3027

COLEGIUL DE REDACŢIE:
Dr. Damaschin CORAVU - SEVERINEANUL, Episcop Vicar - preşedinte
Acad. Prof. Dr. Zoe Dumitrescu Buşulenga,
Acad. Prof. Univ. Dr. Virgil Cândea
Pr. Dr. Constantin Coman redactor responsabil,
Marcel Popa - redactor,
Adrian Marinescu - redactor,
Carmen Peţanca - culegere